

JANUŠKA GOSTENČNIK

KOZJANSKO-BIZELJSKO NAREČJE VZDOLŽ REKE SOTLE

COBISS: 1.01

[HTTPS://DOI.ORG/10.3986/JZ.30.2.08](https://doi.org/10.3986/JZ.30.2.08)

Prispevek predstavlja na novo zbrano narečno gradivo v krajih na Hrvaškem vzdolž reke Sotle, za katero se ugotavlja njegovo genealoško povezanost s slovenskim jezikom. Na terenu zbrano narečno gradivo se primerja z govori, ki se na slovenski strani slovensko-hrvaške državne meje uvrščajo v kozjansko-bizeljsko narečje. Jezikoslovna obravnava pokaže, da so preučevani govori, ki, gledano političnoupjavno, ležijo na Hrvaškem, prav tako del kozjansko-bizeljskega narečja južnoštajerske narečne ploskve južne slovenščine oz. štajerske narečne skupine slovenskega jezika (in ne morda del zgornjesotelskega narečja zahodne kajkavščine oz. kajkavske narečne skupine osrednjejužnoslovanskega, z »etnično« oznako hrvaškega jezika).

Ključne besede: štajerska narečna skupina, kozjansko-bizeljsko narečje, jezikovna meja, *Slovenski lingvistični atlas* (SLA), slovenščina

The Kozjansko–Bizeljsko Dialect along the Sotla River

This article presents newly collected dialect material from the area along the Sotla River in Croatia, for which a genealogical connection with Slovenian is established. The material collected in situ is compared with the local dialects that belong to the Kozjansko–Bizeljsko dialect on the Slovenian side of the Slovenian–Croatian border. Linguistic analysis shows that the local dialects studied—which politically and administratively belong to Croatia—are also part of the Kozjansko–Bizeljsko dialect of the South Styrian dialect base of southern Slovenian or the Styrian dialect group of Slovenian (rather than perhaps part of the Upper Sotla dialect of western Kajkavian or the Kajkavian dialect group of central south Slavic, “ethnically” labeled as Croatian).

Keywords: Styrian dialect group, Kozjansko–Bizeljsko dialect, linguistic border, *Slovenian Linguistic Atlas* (SLA), Slovenian

1 Uvod

Na celotnem območju, na katerem mejijo slovenski in hrvaški narečni govori, je narečna meja med njimi postavljena na državni meji oz. na rekah (Sotla, Kolpa,

Januška Gostenčnik # ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, Ljubljana # januska.gostenchnik@zrc-sazu.si # <https://orcid.org/0000-0001-5967-0920>

Prispevek je nastal v okviru projekta Raziskave ogroženih narečij v slovenskem jezikovnem prostoru (Radgonski kot, Gradiščanska, Hum na Sutli z okolico, Dubravica z okolico) (V6-2109, 1. 10. 2021 – 31. 8. 2024), ki ga sofinancirata Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije in Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu (<https://isjfr.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/raziskave-ogrozenih-narecij-v-slovenskem-jezikovnem-prostoru-radgonski-kot>), projekta i-SLA – Interaktivni atlas slovenskih narečij (L6-2628, 1. 9. 2020 – 31. 8. 2024, ARRS in SAZU, <https://isjfr.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/i-sla-interaktivni-atlas-slovenskih-narecij>) in programa Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju (P6-0038).

Dragonja), in sicer predvsem zaradi tradicije nacionalnih dialektologij, ki se je utrčila v obdobju približno med letoma 1945 in 1991, ki narečne meje dveh sorodnih južnoslovanskih jezikov enostavno enači z republiško oz. današnjo državno mejo in posledično z rabo dominantnega uradnega oz. državnega knjižnega jezika posamezne države ter na osnovi drugih sociolingvističnih kriterijev. Tovrstno ravnanje je bilo v polpreteklem obdobju motivirano politično in seveda ne temelji na jezikoslovnih merilih. Posledično je tudi današnja razmejitev kozjansko-bizeljskega narečja, kakršna je prikazana na Logar-Riglerjevi Karti slovenskih narečij (1983) (ne pa tudi na Ramovševi iz leta 1935), zarisana na podlagi začetnih ugotovitev terenskih raziskav za SLA iz petdesetih let prejšnjega stoletja (Logar 1955) (Gostenčnik – Kenda-Jež – Kumin Horvat 2022: 80), in sicer poteka po državni meji med Slovenijo in Hrvaško.

Na osnovi na novo zbranega narečnega gradiva in gradiva iz (tudi nedavnih) publikacij pa se nasprotno lahko zaključi, da nekateri govori na Hrvaškem izkazujejo definicijske lastnosti slovenskega jezika. Namen tega prispevka je predstaviti narečno gradivo na Hrvaškem vzdolž dela reke Sotle in poskusiti natančneje določiti vzhodno narečno mejo kozjansko-bizeljskega narečja.

Narečno gradivo je bilo na terenu pridobljeno z metodo vodenega pogovora, tj. anketno metodo. Spraševalo se je po vnaprej pripravljeni leksično-fonetični vprašalnici,² ki je bila namenjena predvsem določanju razlikovalnih fonetičnih lastnosti posameznih krajevnih govorov in je tako služila kot vodilo pri njihovi narečni uvrstitvi. Pri tem nas ni zanimalo poimenovanje določene predmetnosti, temveč (ne)obstoj posameznega leksema in odraz točno določenega vokala/konzonanta/naglasnega pojava znotraj tega.

2 OBMOČJE OBRAVNAVE

Mreža krajev, kjer so potekale raziskave, se je vzpostavila na obravnavi gradiva, objavljenega v doslej izdani dialektološki literaturi in na osnovi narečnega gradiva iz posameznih krajev kozjansko-bizeljskega narečja v Sloveniji, ki so že vključeni v mrežo krajev za *Slovenski lingvistični atlas* in so v vlogi referenčnih točk za primerjavo z govori na Hrvaškem. V mrežo krajev so bili dodani tudi bližnji okoliški kraji, za katere se je tako predvidevalo, da so jim genealoško ožje sorodni ali celo identični oz. bi zanje lahko dokazovali skupno lingvogenezo v okviru istega narečja.

² Celotna vprašalnica je podana v razdelku 7.

Karta 1: Mreža obravnavanih krajev

Znotraj območja, predvidenega za raziskavo, se je zbiralo narečno gradivo v krajih: Plavič, Dugnjevec, Kumrovec, Pristava, Risvica, Kraljevec na Sutli, Gornji Čemehovec, Dubravica in Pologi, vse na Hrvaškem. Na novo zbrano gradivo je podano primerjalno z gradivom, ki je že bilo zbrano za *Slovenski lingvistični atlas*, in sicer za kraje Podčetrtek, SLA T340 (Logar 1954), Bistrica ob Sotli, SLA T345 (Kunej 1981; Gostenčnik 2022), in Kapele, SLA T349 (Radetič 2002; Gostenčnik 2023), z do sedaj zbranim gradivom za kraj Dubravica, SLA T409 (del mreže krajev za SLA od leta 2011 dalje) ter z gradivom iz diplomskega dela za kraj Bizeljsko (Savnik 2012). Novo gradivo je primerjano tudi z gradivom iz t. i. kontrolnih točk, tj. krajev, v katerih je Tine Logar opravljal zgolj sondažna poizvedovanja; to so: Dekman(ov)ca, Srebrnik, Trebče, Škrnik, Dugnjevec, Kumrovec, Lenišče, Kunšperk in Orešje. Narejena je tudi primerjava z narečnim gradivom iz Pregrade (po Lončarić 1985), ki se uvršča v zgornjesotelsko narečje kajkavske narečne skupine.

3 DOSEDANJE OBRAVNAVE

Obravnav kozjansko-bizeljskega narečja ni veliko. Najbolj podrobno je opisan govor Mosteca, SLA T352 (Toporišič 1961). (Toporišič 1961). Tri govore kozjansko-bizeljskega narečja (Lesično, Pišece, Kapele) obravnava prispevek Zinke Zorko (2007). Natančnejše popise gradiva predstavljajo že omenjeni zvezki SLA.

Na problematičnost današnje meje kozjansko-bizeljskega narečja, ki poteka po državni meji, opozarja že starejša dialektološka literatura. Fran Ramovš (1931: 35) v svoji *Dialektološki karti slovenskega jezika* ocenjuje, da pojavi »bizeljsko-obsotelskega dialekt« segajo do Horvatskega potoka in Sopotnice. Prav tako je Tine Logar v poročilu o terenskem delu na območju kozjansko-bizeljskega narečja za *Slovenski lingvistični atlas* leta 1954 zapisal (Arhiv 22-37/54), da »Sotla ni dialektična meja med slovenskimi in hrvatskimi govori« in da so »vsi osnovni pojavi [...] onstran Sotle v Kumrovcu in Škrniku isti kot v Bistrici in okolici«.

V okviru hrvaške dialektologije je Stjepan Ivšić (1936: 74) območje, znotraj katerega so obravnavani govori v tem prispevku, uvrstil v »gornjosutlansko skupino«, vendar sam opozarja, da je priloženi zemljevid (narečna meja hrvaških in slovenskih govorov je postavljena na državni meji) zgolj skica (Ivšić 1936: 81). Kasneje Pavle Ivić (1963: 34) v komentarju Ivšićeve klasifikacije omenja, da govori ob Sotli izkazujejo razvoj (tj. podaljšavo) popraslovansko skrajšanega prasllovanskega dolgega starega akuta »na slovenački način«. Podobno tudi pri obravnavi govorov Kumrovca in Rozge (Ivić 1968: 80) poudarja njuno povezanost s slovenskimi narečji.

Mijo Lončarić (1990: 56) je del govorov (te, ki ležijo ob Sotli) znotraj Ivšičeve gornjesutlanske skupine uvrstil v t. i. *gornjesutlanski dialekt*. Sledijo podrobni opisi nekaterih govorov v razpravah Anite Celinić (2004; 2006; 2011) obravnavani (po Lončarićeve klasifikaciji) kot del zgornjesotelskega narečja kajkavske narečne skupine hrvaškega jezika, avtorica pa opozarja tudi na vzporedne glasovne razvoje v slovenskem jeziku. Celinić 2011 podrobneje predstavi govore krajev Kumrovec, Hum na Sutli, Pavlovec, Kostelsko in Kostel-Bregi, izmed katerih zadnji štirje naštetih ne izkazujejo kozjansko-bizeljskih značilnosti. Iz opisov ni jasno, zakaj so znotraj hrvaške dialektološke klasifikacije omenjeni govori uvrščeni v skupno narečje, saj je »[r]iječ [...] o govorima koji prozodijski nisu ujednačeni (ima ih i jednoakcenatskih i troakcenatskih) i koji se međusobno ne podudaraju prema razvoju polaznih, starohrvatskih vokala, ali koje povezuju neke druge zajedničke crte što ih ujedno odvajaju od susjednih kajkavskih dijalekata« (Celinić 2011: 19). Sodobna hrvaška dialektologija hrvaške narečne govore sicer izvaja iz izhodiščnega »srbohrvaškega« fonološkega sistema (Brozović – Ivić 1981) in celo ugotavlja, da nekaterih od njih ni možno izvesti iz slednjega, toda to dejstvo za raziskovalce nima posledic, tj. umanjka zaključek, da genealoško gledano ne gre za hrvaške govore. Genezo teh govorov »s posebnostmi« s stališča hrvaškega jezika pa je nasprotno možno izpeljati iz izhodiščnega splošnoslovenskega fonološkega sistema (Logar 1981).

Govor Kumrovca Matej Šekli (2013: 33–35; 2018: 382–383) brez težav izpelje iz izhodiščnega splošnoslovenskega fonološkega sistema in natančneje iz osnovnega južnoštajerskega sistema (Rigler 1963) ter ga posledično genetskojezikoslovno klasificira kot del kozjansko-bizeljskega narečja.

4 OSNOVNE NAGLASNE IN GLASOVNE ZNAČILNOSTI OBRAVNAVANIH GOVOROV

V nadaljevanju so obravnavani govori izpeljani iz izhodiščnega splošnoslovenskega fonološkega sistema (issln.) in iz osnovnega južnoštajerskega sistema (Rigler 1963) ter so zato obravnavani kot del narečnega kontinuuma slovenskega jezika.

4.1 Vokalizem

4.1.1 Odrazi naglašanih zložnikov znotraj izhodiščno dolgega vokalizma in kratkega vokalizma v nezadnjih besednih zlogih

Odrizi issln. stalno dolgih zložnikov in zgodaj podaljšanih issln. kratkih naglašanih zložnikov v nezadnjem besednem zlogu so enaki. Inventar je monofonški z redkimi diftonškimi izjemami.

Odriz za issln. **ě*/**ě* je *ɛ̃*, redko tudi *ʲɛ̃* – **Podčetrtek** *s'ne:k*, *'vɛ:ter*, *b'rɛ:skwa*, *'dɛ:kla*, *ne'vɛ:sta*, *ko'lɛ:nu*, **Plavić** *b'rɛ:k*, *s'ne:k*, (*dɣ'vɛ:ni*) *'lɛ:s*, *'lɛ:ska*, *m'lɛ:kɔ*, *'dɛ:te*, *s'tɛ:na*, *s'rɛ:da*, *b'rɛ:skva*, *'vɛ:ter*, *'mɛ:sec*, *rɛ:pɲca*, *ne'vɛ:sta*, *'lɛ:tɔ*,

ku'lɛ:nə, 'pɛ:sɛk in *'g'ɛ:zdo*, **Škrnik** *s'vɛ:ča, 'rɛ:pa*, **Dekmanca** *s'nɛ:k, g'nɛ:zdu, m'lɛ:ku, 'mɛ:sɛc, s'tɾɛ:xa*, **Srebrnik** *z'vɛ:zda, s'tɾɛ:xa*, **Razdrto Tuheljsko** *d'rɛ:vje, Kumrovec* *Oed pot sm'rɛ:kwoj, Med na s'tɾɛ:xi*, **Pristava** *s'nɛ:k, s'rɛ:da, m'lɛ:kə, 'dɛ:te, s'tɛ:na, d'rɛ:vje*, Imn (*'lɛ:pa*) *'lɛ:ta, č'rɛ:šja, b'rɛ:skva, 'vɛ:ter, 'mɛ:sec, 'rɛ:pnica, s'tɾɛ:xa, sm'rɛ:ka, 'lɛ:tə, ku'lɛ:nə, 'pɛ:sɛk*, Red *'mɛ:sta* 'prostor' in *'g'ɛ:zdo, 'lɛ:s* (Red *'lɛ:sa*) 'krsta', **Risvica** *s'nɛ:k, s'tɛ:na, s'rɛ:da, 'dɛ:te, g'nɛ:zdo, d'rɛ:vje, b'rɛ:skva, 'mɛ:sec, 'vɛ:verica, s'tɾɛ:xa, 'lɛ:tə, kə'lɛ:nə, 'mɛ:ti* = imeti, **Rakovec** *s'nɛ:k, b'rɛ:k, 'lɛ:ska, m'lɛ:kə, s'rɛ:da, 'dɛ:te, s'tɛ:na*, Imn *'gɛ:zda, 'vɛ:ter, 'mɛ:sec, b'rɛ:skva, kə'lɛ:no, 'lɛ:to, sm'rɛ:ka, 'rɛ:ka, 'pɛ:sɛk, ɔ'bɛ:siʃj*, **Bistrica ob Sotli** *s'nɛ:k, z'vɛ:zda, 'mɛ:sɛc, sm'rɛ:ka, nɛ'vɛ:sta*, **Kunšperk** *m'lɛ:kə, 'mɛ:sɛc, sm'rɛ:ka*, **Orešje** *prid s'lɛ:p, Imn z'vɛ:zde, s'tɾɛ:xa, 'vɛ:verca*, **Trebče** *g'nɛ:zdə, m'lɛ:kə, 'mɛ:sɛc*, **Bizeljsko** *prid 'lɛ:p, m'lɛ:ko, nɛ'vɛ:sta, kə'lɛ:no*, **Kraljevec na Sutli** *s'nɛ:k, č'rɛ:p, m'lɛ:ko, 'dɛ:te, s'rɛ:da, prid ž 'lɛ:pa, 'vɛ:ter, 'mɛ:sec, 'dɛ:kla, 'rɛ:pa, s'tɾɛ:xa* star., *nɛ'vɛ:sta, 'cɛ:sta, 'mɛ:sto* 'prostor', *'lɛ:to, kə'lɛ:nə*, Red *ɔ'bɛ:di* (k Ied *'ɔ:bɛt*) 'kosilo', **Gornji Čemehovec** *s'nɛ:k, b'rɛ:k, m'lɛ:kə, Imn z'vɛ:zde, s'rɛ:da, 'gɛ:zdo, 'mɛ:sec, 'vɛ:ter, b'rɛ:skva, 'lɛ:to, kə'lɛ:no*, **Dubravica** *s'nɛ:k, 'lɛ:s, b'rɛ:k, prid s'lɛ:p, ɔ'lɛ:šjek* 'lešnik', *s'vɛ:ča, s'rɛ:da, 'gɛ:zdo, b'lɛ:tvə* = dletvo (Red *b'lɛ:tvā, Imn/Idv b'lɛ:tve, Rmn b'lɛ:tvjx*), *m'lɛ:ko, prid s 'lɛ:po, b'rɛ:skva, 'vɛ:tr, 'mɛ:sec, 'rɛ:pa, s'tɾɛ:xa, sm'rɛ:kva, 'vɛ:varica*, Red: *ɔ'bɛ:da* (k Ied *'ɔ:bɛt*) 'kosilo', *ɔ'rɛ:xa* (k Ied *'ɔ:rex*), *'lɛ:tə, 'mɛ:sto* 'namesto' in *k'lɛ:t, 'd'ɛ:te, 'lɛ:ska, Ied 'd'ɛ:lām*, Red *'v'ɛ:tra, 'k'ɛ:den, 'p'ɛ:sɛk, 'd'ɛ:kla, ku'lɛ:nə* (~ *kə'lɛ:nə*), **Pologi** Imn *b'rɛ:gi, s'rɛ:da, g'jɛ:zdo, 'dɛ:te, m'lɛ:ko, b'rɛ:skva, 'mɛ:sec, 'vɛ:verica, 'lɛ:tə, kə'lɛ:nə*, Med *po ɔ'bɛ:di* (k Ied *'o:bɛt*) 'kosilo', *'mɛ:ti* = imeti, **Kapele** *s'nɛ:k, 'pɛ:sik, g'nɛ:zdo, m'lɛ:ko, b'rɛ:skva, 'vɛ:ter, 'mɛ:sec, sm'rɛ:ka, nɛ'vɛ:sta, kə'lɛ:no*.

Odraz za issln. **ē* je *ɛ:*, izjemoma tudi *e:ɪ* kot dvojnica – gre za arhaizem, in sicer prvotni odraz **ē* > **eɪ*₂ znotraj južnoštajerske narečne ploskve (Rigler 1963: 44) – in redko *ɛ:* – **Podčetrtek** *'lɛ:t, 'mɛ:t, 'šɛ:st, jɛ'sɛ:n, 'pɛ:č*, **Plavič** *'mɛ:t, čɛ'bɛ:la, 'šɛ:st, 'pɛ:č, vu'jɛ:* = oje, *kə'rɛ:n*, prid ž *dɪ'vɛ:na*, **Škrnik** *'mɛ:t, 'pɛ:č, čɛ'bɛ:la*, **Dekmanca** *'lɛ:t*, Ted *'mɛ:t, 'pɛ:č, čɛ'bɛ:la*, **Srebrnik** *'lɛ:t, 'mɛ:t, 'pɛ:č, čɛ'bɛ:la*, **Lenišče** *'mɛ:t* in *'lɛ:it, p'čɛ:ila*, **Kumrovec** *'lɛ:t, 'mɛ:t, p'čɛ:la, 'šɛ:st*, **Pristava** *'pɛ:jč* (s prehodnim *j*) in *'lɛ:t, 'mɛ:t, 'šɛ:st, kə'rɛ:n*, **Risvica** *'mɛ:t, grɛ'bɛ:n, pa'pɛ:u* (Red *pa'pɛ:la*), *'čɛ:r* = hčer, *'šɛ:st*, **Rakovec** *'pɛ:č* in *'mɛ:t, 'šɛ:st*, **Bistrica ob Sotli** *'lɛ:t, vɛ'čɛ:r*, **Kunšperk** *'lɛ:t, 'mɛ:t, 'pɛ:č, čɛ'bɛ:la*, **Orešje** *'lɛ:t, 'pɛ:č, čɛ'bɛ:la*, **Trebče** *'lɛ:t, 'mɛ:t, 'pɛ:č, čɛ'bɛ:la*, **Bizeljsko** *'lɛ:t, vɛ'čɛ:r*, **Kraljevec na Sutli** *'lɛ:t, ž'bɛ:la, 'šɛ:st, vɛ'čɛ:rja, jɛ'sɛ:n*, Imn *lid'jɛ:*, **Gornji Čemehovec** *'lɛ:t*, **Dubravica** *'lɛ:t, 'mɛ:t, 'pɛ:č, 'čɛ:r* = hčer, *va'čɛ:rja, ž'bɛ:la*, prid ž *lɛ'sɛ:na, 'šɛ:st*, mn *mlad'jɛ:* 'pri trti povezane mladice', **Pologi** *'mɛ:t, 'pɛ:č, 'čɛ:r* = hčer, *vɛ'čɛ:ra*, prid ž *dɪ'vɛ:na, 'šɛ:st*, **Kapele** *'mɛ:t, pɛ'pɛ:u*.

Odraz za issln. **ê*- je *ɛ:*, redko *ɛ:*, enkratno *iɛ:*, toda nikoli **e:ɪ*, saj ima prvotni južnoštajerski vokalni sistem odraz **ê*- > **ē* (Rigler 1963: 44) – **Podčetrtek**

'žɛ:nin ~ 'žɛ:nix, 'mɛ:la = melja 'moka', 'zɛ:le, 1ed k'lɛ:plem, del -l m 'nɛ:sò, **Plavič** 'žɛ:nix, 'žɛ:niska, 'mɛ:la = melja 'moka', 'zɛ:le, f'čɛ:rej, 3ed k'lɛ:plje, del -l m 'pɛ:ku, 'sɛ:dŋ, 'jɛ:š, nɛ'bɛ:sa, **Škrnik** 'zɛ:le, 2ed 'mɛ:leš, del -l m: 'nɛ:su, 'rɛ:ku, s'pɛ:ku, **Dekmanca** 'žɛ:nin, f'čɛ:raj, del -l m: pri'nɛ:sò, 'rɛ:ku ~ 'rɛ:kò, s'pɛ:kò, nɛ'bɛ:sa, **Srebrnik** del -l m: pri'nɛ:sò, 'rɛ:kò, s'pɛ:kò, 'sɛ:dŋ, **Kumrovec** del -l m: pri'nɛ:sò, 'rɛ:kò, s'pɛ:kò, 'sɛ:dim '7', **Pristava** 'žɛ:nik, 'mɛ:la = melja 'moka', f'čɛ:rej, 3ed k'lɛ:plɛ, 'jɛ:š in 'pɛ:rje, del -l m 'pɛ:keɫ, 'zɛ:lje, **Risvica** 'žɛ:nix, 'zɛ:le, 'mɛ:la = melja 'moka', s'tɛ:la, 'pɛ:rje, del -l m 'rɛ:ku, 'jɛ:š in Med 'žɛ:niski, **Rakovec** g'lɛ:žɛn, 'mɛ:la = melja 'moka', 'pɛ:rje, 'zɛ:le, 'jɛ:š in s'tɛ:la, **Bistrica ob Sotli** g'lɛ:žŋ, s'tɛ:la, f'čɛ:rej, **Kunšperk** 1ed 'mɛ:lem, del -l m: 'nɛ:sò, 'rɛ:kò, s'pɛ:kò, **Orešje** f'čɛ:raj, del -l m: 'nɛ:su, 'rɛ:ku, s'pɛ:ku, 'sɛ:dŋ, **Trebče** 'zɛ:le, 1ed 'čɛ:šem, del -l m: pri'nɛ:sò, 'rɛ:kò, 'sɛ:dŋ, **Bizeljsko** 'zɛ:le, 'pɛ:rje, **Kraljevec na Sutli** 'žɛ:niska, 'mɛ:la = melja 'moka', 'pɛ:rje, 'zɛ:le, **Gornji Čemehovec** g'lɛ:žɛn, 'pɛ:rje, f'čɛ:rej, 'jɛ:š in s'tɛ:la, **Dubravica** 'žɛ:niska, 'mɛ:la = melja 'moka', 'pɛ:rje, 'zɛ:le, f'čɛ:raj, 'jɛ:š, Imn ž dɛ'bɛ:le, del -l m: 'nɛ:sò, 'tɛ:pu, 'sɛ:dem, **Pologi** 'zɛ:le, 'mɛ:la = melja 'moka', s'tɛ:wa = stelja, 'jɛ:š, 'pɛ:rje, **Kapele** s'tɛ:la, 'mɛ:la = melja 'moka', nɛ'bɛ:sa.

Odraž za issln. **ē*/**ē*- je *ɛ:* – **Podčetrtek** 'pɛ:tek, k'lɛ:tɛ, s'rɛ:ča, 'jɛ:tre, del -l ž p'rɛ:la, **Plavič** 3ed 'zɛ:be, prim 'vɛ:čji, 'pɛ:tek, Red: dɛ'tɛ:ta, tɛ'lɛ:ta, 'jɛ:tra, **Škrnik** 'pɛ:t, k'lɛ:ti, Red tɛ'lɛ:ta, **Dekmanca** dɛ'vɛ:t, 1ed: t'rɛ:sem, p'rɛ:dem, del -l ž p'rɛ:la, **Srebrnik** dɛ'sɛ:t, 2ed: g'lɛ:daš, t'rɛ:seš, **Kumrovec** 'pɛ:t, 'pɛ:tek, **Pristava** 3ed 'zɛ:be, Red: s'rɛ:če, dɛ'tɛ:ta, 'jɛ:tra, 'žɛ:ti, **Risvica** 'pɛ:snica = pestnica 'pest' (Oed s 'pɛ:snicoj), del -l ž 'zɛ:la, 'pɛ:tek, Red tɛ'lɛ:ta, del -l ž p'rɛ:la, **Rakovec** 'pɛ:tek, del -l ž 'zɛ:la, 'jɛ:tra, Ted s'rɛ:čɔ, **Bistrica ob Sotli** 'pɛ:st, 'pɛ:tek, s'rɛ:ča, 'dɛ:tɛla, **Kunšperk** 2ed: g'lɛ:daš, t'rɛ:seš, **Orešje** Ted f 'pɛ:tek, 2ed: g'lɛ:daš, t'rɛ:seš, **Trebče** 2ed: g'lɛ:daš, t'rɛ:seš, **Bizeljsko** 'pɛ:t, 'pɛ:gŋ = pedenj, 3ed 'zɛ:be, 'dɛ:tɛla, **Kraljevec na Sutli** 'pɛ:t, Imn nɔ'gɛ:, 'pɛ:tek, del -l ž pɔ'žɛ:la, **Gornji Čemehovec** 'pɛ:tek, Red tɛ'lɛ:ta, Ted s'rɛ:čɔ, **Dubravica** 'pɛ:t, Imn: sɔ'zɛ: = solze, nɔ'gɛ:, 'pɛ:tek, k'lɛ:tj, 1ed: p'rɛ:dem, g'lɛ:dam, Red tɛ'lɛ:ta, 'jɛ:tre, del -l ž p'rɛ:la, **Pologi** 'pɛ:t, 'pɛ:tak, 'jɛ:tra, **Kapele** dɛ'vɛ:t, Red tɛ'lɛ:ta.

Odraza za issln. **ō* sta *ɔ:* in *u:*, enkratno tudi *ʊɔ:* – **Podčetrtek** 'mɔ:st, 'nɔ:č, 'nɔ:s, z'wɔ:n, 'xɔ:sta in 'kɔ:st ~ 'ku:st, 'nu:ft, 'òku:, **Plavič** 'nu:č, 'nu:ft, 'nu:s, Imn ka'ku:ši, 'vu:s, gr'mu:vje, **Škrnik** 'mu:st, 'nu:č, 'nu:ft, 'nu:s, 'ku:st, 'wu:s, z'wu:n, **Dekmanca** 'mu:st, 'nu:ft, 'nu:s, 'ru:k = rog, 'ku:st, 'wu:s, **Srebrnik** prid m 'bu:s, 'nu:č, ku'ku:š, 'wu:s, **Dugnjevec** 'nɔ:s, **Lenišče** 'nɔ:s, **Kumrovec** prid m 'bu:s, 'mu:st, 'nu:č, 'nu:ft, 'nu:s, 'ru:k, s'nu:čke 'sinoči', **Pristava** 'nɔ:č, 'nɔ:ft, 'nɔ:s, 'kɔ:st, Rmn kɔ'kɔ:šix, 'vɔ:s, s'vɔ:ra, **Risvica** 'nɔ:č, 'nɔ:s, Imn kɔ'kɔ:ši, 'kɔ:st, 'vɔ:s, 'xɔ:sta in s'vɔ:ra, **Rakovec** 'nɔ:ft, 'nɔ:s, 'rɔ:k, 'kɔ:st, kɔ'kɔ:š, 'vɔ:s, 'xɔ:sta, s'tɔ: '100', s'vɔ:ra, **Bistrica ob Sotli** g'nu:j, 'mu:st, 'vu:s, Red od 'du:ma, **Kunšperk** prid m 'bu:s, 'mu:st, 'nu:č, s'nu:čɛ, 'ku:st, nɛ'bu:, **Orešje** prid m 'bu:s, 'mu:st, 'nu:č, 'ku:st, zla'tu:, **Trebče** prid m 'bu:s, 'mu:st, 'nu:č, 'ku:st, 'ru:k, 'wu:s, **Bizeljsko** g'nu:j, 'nu:č,

'ru:k, **Kraljevec na Sutli** 'nɔ:č, 'nɔ:s, Imn kɔ'kɔ:ši, 'vɔ:s, 'xɔ:sta, **Gornji Čemehovec** 'nu:č, Imn ku'ku:ši, s'tu: '100' in 'nɔ:ft, 'kɔ:st, **Dubravica** 'nu:ft, 'nu:s, p'tu:t, Imn kó'ku:šj, 'ku:st, 'vu:s, 'tu:, z'vu:n star. (z'vó:nec mlaj.) in redkeje 'nɔ:č ~ 'nu:č, 'bɔ:k, s'vɔ:ra, 'xɔ:sta, **Pologi** 'mɔ:st, 'nɔ:s, 'kɔ:st, 'vɔ:s, z'vɔ:n, Med f'xɔ:sti, 'nò:č in redkeje 'nu:ft, **Kapele** 'vu:s, z'vu:n, 'ru:k, 'nu:s in redkeje 'vɔ:sik = vosek, 'xɔ:sta.

Odraza za issln. *ð- sta ɔ: in u:, enkratno tudi ʌɔ: – **Podčetrtek** 'ɔ:gʎe, š'kɔ:rja, del -l m 'nɔ:sò, 'ɔ:sɿ in redkeje 'ku:ža, 'du:bər ~ 'dɔ:ber, 2ed: 'nu:siš, 'xu:diš, **Plavič** Med f pɔ'tu:ki, 'ku:ža, sa'bu:ta, š'ku:rja 'lupina', 'u:sɿn, 1ed 'mu:rem, **Škrnik** 'ku:ža, 2ed: 'nu:siš, 'xu:diš, 'gu:niš, **Dekmanca** š'ku:rja, 'ku:ža, prid m 'mu:kər, 'du:bər, 2ed: p'ru:sɿš, 'xu:dɿš, 'gu:nɿš in redkeje del -l m: 'xɔ:dò, 'nɔ:sò, **Srebrnik** š'ku:rja, 'ku:ža ~ 'kɔ:ža, prid m: 'du:ber, 'mu:ker, 2ed: 'nu:siš, 'xu:diš, 'gu:nɿš, **Lenišče** 2ed 'nɔ:siš, **Kumrovec** š'ku:rja, 'ku:ža, 2ed: 'nu:siš, 'xu:diš in redkeje 'ɔ:sim, **Pristava** Med f pɔ'tɔ:ku, su'bɔ:ta, š'kɔ:rja 'lupina', 'kɔ:ža, 'pɔ:stelja, g'rɔ:jzje in 'v"ɔ:lja, 1ed: p'rɔ:sim, 'mɔ:lim, **Risvica** 'dɔ:ta, 'pɔ:stɛla, 'kɔ:ža, sɔ'bɔ:ta, Oed za pɔ'tɔ:kɔm, **Rakovec** s'kɔ:rja, 'kɔ:ža, sɔ'bɔ:ta, Rmn 'nɔ:k (~ 'no:gix) (k led 'no:ga),³ **Bistrica ob Sotli** 'vu:la, 'ku:ža, š'ku:da, 'pu:jstla, sɔ'bu:ta, 'xu:jka star. 'jelka', š'ku:rja in redko 1ed: 'xɔ:dim, 'mɔ:rem, **Kunšperk** š'ku:rja, 'ku:ža, prid m: 'du:ber, 'mu:ker, 2ed: 'nu:siš, 'xu:diš, 'gu:niš, **Orešje** š'ku:rja, 'ku:ža, prid m: 'du:ber, 'mu:ker, 1ed p'ru:sɿ, 2ed: 'nu:siš, 'xu:diš, 'gu:niš, **Trebče** 'ku:ža, š'ku:rja, prid m: 'du:ber, 'mu:ker, 1ed 'mu:lim, 2ed: 'nu:siš, 'xu:diš, 'gu:niš, **Bizeljsko** 'vu:la, 'ku:ža, š'ku:da in 'xɔ:ja, 'dɔ:ta, **Kraljevec na Sutli** 'kɔ:ža, prid m 'dɔ:br, del -l m 'xɔ:dò in sɔ'b"ɔ:ta, **Gornji Čemehovec** s'kɔ:rja, 'kɔ:ža, sɔ'bɔ:ta, **Dubravica** Red pɔ'tu:ka, Med f pɔ'tu:kj, 'ku:ža, v'u:gʎen star. ('u:gʎen mlaj.), sɔ'bu:ta, 'bu:tra star. in redkeje 'ɔ:sem, prid ž 'ɔ:štra, 1ed 'nɔ:sim, del -l m 'mɔ:gu, **Pologi** Red pɔ'tɔ:ka, Med f pɔ'tɔ:ku, 'kɔ:ža, **Kapele** 'ku:ža, š'ku:da, 'pu:jstela, sɔ'bu:ta ~ sa'bu:ta, 1ed: 'nu:sɿ ~ 'nu:sim, 'xu:dɿ in redkeje 'dɔ:ta, s'kɔ:rja, 'ɔ:čix = oči 'očim'.

Odraza za issln. *ǵ/*ǵ- sta ɔ: in redko u: – **Podčetrtek** 'zɔ:p, 'gɔ:ska, go'lɔ:p, 'pɔ:pek, 'gɔ:ba, **Plavič** 'zɔ:p, Tmn 'gɔ:ske, ('vɔ:ski) 'pɔ:t, 'pɔ:pek, 'gɔ:ba, 'tɔ:ča, **Dekmanca** 'zɔ:p, gu'lɔ:p, 'pɔ:t (ž), 'gɔ:ba in š'ku:da, **Srebrnik** 'zɔ:p, gu'lɔ:p in š'ku:da, **Dugnjevce** 'zɔ:p, **Razdrto Tuheljsko** prid m 'vɔ:ski, **Kumrovec** 'zɔ:p, gu'lɔ:p, prid s 'wɔ:sko in š'ku:da, **Pristava** 'zɔ:p, 'mɔ:š, ('ma:"li) 'pɔ:t, prid m 'vɔ:zek, 'pɔ:pek, 'tɔ:ča in (v primeru) Red 'gɔ:"ske, **Risvica** 'zɔ:p, 'mɔ:š, k'lɔ:p, 'pɔ:t (m), 'pɔ:pek, 'gɔ:ba, 'tɔ:ča, **Rakovec** 'zɔ:p, k'lɔ:p, 'pɔ:t (m), 'gɔ:ba, 'tɔ:ča, **Bistrica ob Sotli** 'rɔ:p, 'zɔ:p, 'vɔ:žje = ožji, 'pɔ:pek, 'gɔ:ba, 'tɔ:ča, 'kɔ:ča, 'vɔ:glo in (v primerih) 'mu:š, 'vu:glo 'vogel', **Kunšperk** 'zɔ:p, gu'lɔ:p, prid m 'wɔ:ski in š'ku:da, **Orešje** 'zɔ:p, **Trebče** 'zɔ:p, 'pɔ:t, **Bizeljsko** go'lɔ:p, 'pɔ:t, 'gɔ:ba, **Kraljevec na Sutli** 'zɔ:p, k'lɔ:p, 'gɔ:ska, ('ši:rja) 'pɔ:t, 'pɔ:pek, 'tɔ:ča, **Gornji Čemehovec** 'zɔ:p, 'pɔ:t (m), 'tɔ:ča, **Dubravica** 'zɔ:p, 'kɔ:s, 'mò:š, 'Lò:k (ledinsko ime) 'pɔ:t (Med po pɛ:s'pɔ:tj),

3 Po analogiji tudi Rmn 'nɔ:k k led 'ro:ka (prim. Snoj v Bezljaj 1995: 193–194).

'pɔ:pək, 'dɔ:ga, 'gɔ:ba, 'tɔ:ča, **Pologi** 'zu:p, 'ku:t (Med f'ku:tu), prid m 'vu:ski, 'gu:ba, 'tu:ča in 'pɔ:t, **Kapele** 'rɔ:p, 'zɔ:p, k'lɔ:p, 'vɔ:go = vogel, po'rɔ:ka, Ted ro'kɔ:, 'ɔ:gle = oglje, 'gɔ:ba 'goba na drevesu' in redkeje 'mu:š, go'lɔ:p, 'gu:ska, 'nu:ter, 'ku:t, 'pu:t (ž), prid m 'vu:zik = ozek, 'tu:ča.

Odraza za issln. *ā/*ā- sta *ɛ:* in redkeje (kot dvojnica tudi) *ā:*, izjemoma *ā:* in *ɛ:*, enkratno tudi *ʔɛ:* – **Podčetrtek** 'dɛ:n, ('lā:š),⁴ 'sɛ:je, 1ed v'zɛ:mem, **Plavič** 'dɛ:n, 'vɛ:s, Red 'vɛ:si (g'rɛ:mo x 'vɛ:s; g'rɛ:m na 'vɛ:s 'iti na obisk'), ('lɔ:š), 'sɛ:je, 'mɛ:ša, s'nɛ:xa, 1ed v'zɛ:mem, 3ed u'sɛ:xne, del -l ž pre'mɛ:knɫa, **Dekmanca** 'dɛ:n, 'vā:s, 'mā:xɿ = mahen 'mah', ('lā:n), 'sɛ:je, **Srebrnik** 'dɛ:n, 'sɛ:je, **Razdrto Tuheljsko** 'mɛ:xɿ (Red 'mɛ:xna), **Kumrovec** 'dɛ:n, 'vɛ:s, **Pristava** 'dɛ:n, g'rɛ:m na 'vɛ:s 'iti na obisk', ('lā:n, 'lā:š), 'mɛ:ša, s'nɛ:xa, del -l ž pre'mɛ:knɫa in 1ed 'zɛ:mem, 'mɛ:lin 'mlin', **Risvica** 'dɛ:n, 'pa:n 'štor', ('lā:š), 'mɛ:ša, 3ed pre'mɛ:kne, 3mn 'sɛ:xnejo, **Rakovec** 'dɛ:n, 'pɛ:n 'štor', ('lā:n, 'lā:š), 'mɛ:ša, 3ed pɛ:xne, del -l s u'sɛ:xnɫo je, **Bistrica ob Sotli** 'dɛ:n, prid m bo'lɛ:n, 'sɛ:je = sanje, 3ed 'gɛ:ne in 3ed: 'pā:xne, pre'mā:kne in 'ta:st, 'ma:x, 'ta:šča, **Orešje** 'dā:n,⁵ 'wā:s, 'pa:n, ('lā:š), 3ed pre'mɛ:kne, **Trebbče** 'dɛ:n, 'va:s, **Bizeljsko** 'dɛ:n, 'vɛ:s, 'sɛ:je = sanje, 3ed pɛ:xne in 'ma:x ~ 'ma:xɿ, **Kraljevec na Sutli** 'da:n ~ 'dɛ:n, prid m bo'lā:n, s'na:xa, **Gornji Čemehovec** 'dɛ:n, ('lā:n, 'lā:š), vel 2ed 'mɛ:kni, 1ed 'zɛ:mem, **Dubravica** 'dɛ:n ~ ('dā:n), 'pɛ:n, prid m bo'lā:n, 'lā:st, ('lā:š), 'sɛ:je, 'mɛ:lin, 3ed: pɛ:xne, pɛ:mɛ:kne, f'sɛ:xne, **Pologi** 'da:n, 'pa:n, ('lā:š), del -l ž po'mā:knɫa, s'na:xa, 'ma:ša, **Kapele** 'dā:n, 'vā:s, 'sā:je = sanje, 1ed v'zā:mem in 3ed pre'mɛ:kne in s'nā:xa, na'tā:še.

Odraza za issln. *ā/*ā- sta *ā:* in (mlajše) *a:*, zgolj v Pristavi poleg *a:* tudi *a:ʔ*, v Plaviču in Kumrovcu (tudi) *ɔ:* – **Podčetrtek** 'lā:s, kɔ'wā:č, b'rā:da, x'lā:pec, o'tā:wa, 'gā:ber, Red b'rā:ta, j'ā:goda, k'rā:wa, **Plavič** 'lā:ket, 'za:jc, prid ž s'ta:ra, 'ja:buka, in 'lɔ:s (ž), v'rɔ:t, z'mɔ:glet = zmadlet oz. (i)zmladolet⁶ 'pomlad', g'lɔ:va, t'rɔ:wa, v'rɔ:te, u'pɔ:jek, x'lɔ:pec, Imn b'rɔ:ta (Red b'ra:ta), 'rɔ:me, 'bɔ:ba 'žena', m'lɔ:ka, k'rɔ:va (Rmn k'rɔ:f), s'lɔ:ma, 'žɔ:ba, **Dekmanca** 1ed 'mā:žem, 'žā:ba, **Srebrnik** 1ed 'mā:žem, 'žā:ba, k'rā:wa (~ k'ro:wa), **Kumrovec** 2ed 'mɔ:žes, k'rɔ:wa, v'rɔ:na, 'žɔ:ba, **Pristava** Med 'ma:sti, 'lā:ket, kɔ'va:č, kɔ'ta:č (Imn kɔ'ta:č'i), g'lā:va, t'ra:wa, u'pa:jek, 'za:jc, ku'ša:ra ɔ'ta:wa, ɔ'ta:vič, 'za:vɛrnica = zavornica, Red b'rā:ta, 'ja:buka, 'ba:ba, k'rā:va, 'žā:ba, prid 'lā:čen, in redkeje 'lā:s, x'ra:st, x'lā:pec ~ x'lā:pec, v'ra:st, 'ga:ber (Rmn 'ga:bruf), **Risvica** 'lā:s (ž), v'ra:t, d'lā:n, do'ma:, x'ra:st, g'lā:va, ɔ'ta:va, 'za:jc, 'ja:gjet = jagnjed 'vrsta topola', s'ja:tj = sejati, s'pa:tj, 'ja:buka, ja:vɔr, 'ka:men, v'ra:na, m'lā:ka, prid ž zd'ra:va, **Rakovec** d'lā:n, p'lā:st,

4 Gradivo za leksema *lan* in *laž* navajam v oklepajih na tem mestu, saj bi ju tu bralec upravičeno pričakoval (saj issln. *lān in *lāž). Vendar pa leksema najverjetneje nista domača izraza (prim. Risvica 'turšjak, Trebbče 'türšek 'lan'), ampak prevzeta iz knjižnega oz. (laž) cerkvenega jezika.

5 Položajni razvoj *ɛ:* različnega izvora ob nazalih (*m* in *n*) in *r*, prim. tudi (vse Orešje) pu'lā:nu = poleno, g'nā:zdō, 'žā:nix, Red: vre'mā:na, se'mā:na, 'sā:nu = seno, 'mā:sec ~ 'mā:špc, 'mā:t = med, del -l m 'nā:su = nesel, sm'rā:ka.

6 Gl. Furlan v Bezljaj 2005: 416.

x'ra:st, kə'va:č, kə'ža:r, g'la:va, t'ra:va, x'la:pec, 'za:jec, o'ta:va, Imn ko'ša:re, Red b'ra:ta, 'ja:buka, 'ka:men, k'ra:va (Rmn k'ra:f), s'la:ma, prid ž zd'ra:wa, Bistrica ob Sotli v'ra:t, ko'va:č, t'ra:va, x'la:pec, o'ta:va, Red b'ra:ta, Kunšperk k'rā:wa, 'žā:ba, Orešje Med na b'rā:dē, k'rā:wa, 'rā:na, Bizeljsko v'ra:t, t'ra:va, k'ra:va, Kraljevec na Sutli v'ra:t, d'la:n, 'la:ket, x'ra:st, g'la:va, x'la:pec, o'ta:wa, o'ta:wič, 2ed 'ma:š, prid ž: zd'ra:va, s'ta:ra ('mama), k'ra:va, 'ja:bōka, 'ga:bē, d'la:ka 'en las' in redko Imn kə'wā:čj, s'lā:ma, m'lā:ka, Gornji Čemehovec (jā:na) 'la:s, g'la:va, t'ra:va, prid ž s'ta:ra, 'za:jc, k'ra:va, Dubravica 'lā:s, d'lā:n (Red d'lā:na), mō'žā:nj, pi'rā:n = puran, ži'vā:t 'perjad', x'rā:st, kə'wā:č, kə'tā:č, diw'jā:k 'necepljena trta', gəspō'dā:r, s'g'mā:k, g'lā:wa, b'rā:da, t'rā:va, x'lā:pāc, kə'sā:ra, s'tā:rcj 'starši', 'kā:šl, Red b'rā:ta, 'jā:buka, k'rā:wa, 'mā:tj, Red o'b'rā:za,⁷ s'lā:ma in enkratno o'pa:jk, Pologi g'la:va, t'ra:va, o'ta:va, 'za:jc, 'ma:čka 'zavora', prid ž zd'ra:va, b'la:to, k'ra:va, Imn m'la:ke, 'ja:buka in tudi 'lā:s (ž), Red 'gā:bra, 'mā:tj, Kapele 'mā:st, ko'vā:č, g'lā:va, x'lā:pec, o'tā:va, Red b'rā:ta in redko s'va:k, 'pa:uc, o'ta:vič.

Odras za issln. **ī*/**i*- je *i* – **Podčetrtek** 'si:n, k'ri:, 'zi:ma, Med na je'zi:ku, 'ši:wanka, 'ji:wa, pše'ni:ca, ko'ri:tō, **Plavič** 'zi:t, 'si:n, Red so'li:, Imn t'ri: d'ni:, 3ed bo'li:, 'zi:mā, Red je'zi:ka (k Ied 'je:zik), 'i:va, 'ži:lā, 'ši:vejnka, ko'bi:la, so'li:ka, (d'g'vē:na) vəd'ri:ca 'manjše vedro', o'br'ni:ca = obrvnica 'obrv', ži'vi:ca 'živa meja', ž'li:ca, Tmn pra'si:ce, pəko'si:tj, **Dekmanca** do'ji:t 'molsti', **Razdrto Tuheljsko** 'li:stje, **Pristava** 'li:st, 'si:n, 'zi:t, Imn t'ri: d'ni:, prid 'ži:f, 'li:stje, 3ed: sto'ji:, go'ri:, se'ni:k, s'tri:c, 'zi:ma, 1ed ži'vi:m, Red je'zi:ka (k Ied 'je:zik), 'ši:vajnka, 'i:va, 'ži:la, so'li:ka, pe'ri:na 'perutnina', ži'vi:na, vəd'ri:ca 'manjše vedro za perilo, grozdje', ž'li:ca, k'mi:ca = tmica 'tema', pše'ni:ca, ko'bi:la, **Risvica** 'zi:t, 'ti:r 'steza za živali', z'vi:rk = izvirek, 'zi:ma, Red je'zi:ka (k Ied 'je:zik), 'ši:vanka, 'ži:la, ž'li:ca, za'ji:ca 'zajklja', b'gdo'vi:ca = bradavica, bla'zi:na, **Rakovec** 'si:n, 'zi:t, z'vi:rek, 3ed bo'li:, pas'ti:r, 'zi:ma, 'vi:no, Red je'zi:ka (k Ied 'je:zik), 'ši:venka, 'i:va, ko'bi:la, ko'pi:to, 'ži:la, ž'li:ca, **Bistrica ob Sotli** 'li:st, 'zi:ma, b'ri:tva, 'ši:vejnka, pre'si:ca, **Bizeljsko** 'zi:ma, 'li:pa, **Kraljevec na Sutli** 'zi:ma, b'li:zu, 'ji:va, 'ži:la, ž'li:ca, brada'vi:ca, snē'zi:ca 'sneženi dež', vəd'ri:ca 'manjše vedro za vodo', ko'si:tj, **Gornji Čemehovec** 'zi:t, z'vi:rek, pas'ti:r, 3ed: zvō'ni:, bo'li:, 'zi:ma, Red je'zi:ka (k Ied 'je:zik), 'ši:venka, 'i:va, ko'bi:la, 'ži:la, ž'li:ca, pra'si:ca, **Dubravica** 'li:st, 'si:n, 'zi:t, 'li:stje, 3ed: p'ysi'ši: = presuši, se oblā'či:, su'zi: = solzi, ci'ri: = curi, pas'tē:r (v položaju ob r), 'vi:no, 'zi:ma, 'ši:wanka, 'ji:va, 'ži:la, ž'li:ca, p'g'si:ca = prasica, do'vi:ca 'vdova', se'ki:ra, **Pologi** 'si:n, 'zi:t, 'ži:r, pas'ti:r, se'ni:k, 'zi:ma, 'vi:no, k'ri:to, Red je'zi:ka (k Ied 'je:zik), 'ni:va, 'ži:la, ko'bi:la, le'di:na (Rmn le'di:n), tu'pi:na, ko'ri:to, Red 'ži:ta, Imn: nōs'ni:ce, 'ži:le, **Kapele** g'li:sta, 1ed 'vi:dŋ, so'li:ka, 'ši:vejnka.

Odras za issln. **ū*/**u*- sta *ū*: in (mlajše) *u*: – **Podčetrtek** k'lū:č, x'rū:ška, Red k'rū:xa, k'lū:ka, **Plavič** b'rū:s, 'sū:ša, p'lū:če, 'vū:ste, 'jū:tre 'jutri', Red k'rū:xa

7 Leksem nastopa zgolj v frazemu.

(k Ied *k'rax*), *'bü:kva*, **Škrnik** *'wü:ste*, *'mü:xa*, **Dekmanca** Tmn *x'rü:ške*, **Srebrnik** del -l m ed *'kü:ru* = kuril, *'mü:xa*, **Lenišće** 2ed *'ku:riš*, *'mu:xa*, **Razdrto Tuheljsko** *'lü:č* in *'vu:lica* = ulica 'gozdna pot', **Kumrovec** Red *k'rü:xa* (k Ied *k'rö:x*), *'mü:xa*, **Pristava** *b'ru:s*, *'šu:lek* = šuljek 'klada', *p'lu:ča*, *'su:ša*, *kl'ju:č*, *'ju:tre* 'jutri', *'bu:kva* in *'lü:č*, **Risvica** *'su:ša*, *k'lu:č*, Imn *x'ru:ške*, *o'lu:pek*, Red *k'ru:xa*, *'bu:kwa*, *v'ju:tro*, **Rakovec** *b'ru:s*, *'lü:č*, *k'lu:č*, *p'lu:ča*, *'su:ša*, *'ju:tre* 'jutri', 3ed *'ku:je* 'kovati', Red *k'ru:xa*, *'bu:kwa*, *'ju:xa*, **Bistrica ob Sotli** *me'xü:r*, *o'lü:pek*, *'kü:šer* = kuščar, **Kunšperk** Red *k'rü:xa*, *'mü:xa*, **Orešje** *'wü:ste*, 2ed *'kü:riš*, Red *k'rü:xa*, Med na *'kü:pę*, **Trebče** prid *d'rü:k*, Red *k'rü:xa*, *'mü:xa*, **Bizeljsko** *o'lü:pek*, Red *k'rü:xa*, **Kraljevec na Sutli** *'sü:ša*, *'cü:rek* 'izvir' in *p'lu:če*, *'bu:kva*, **Gornji Čemehovec** *'lü:č*, *'lü:kja* in *p'lu:ča*, *'su:ša*, *'ju:xa*, **Dubravica** *'lü:č*, *k'lu:č*, *'sü:ša*, *'vü:ste*, *ma'hö:r* (v položaju ob *r*) = mehur, Imn *x'rü:ške*, Red *k'rü:xa*, *ka'lü:ža*, *'mü:xa*, **Pologi** *p'lu:ča*, *'su:ša*, *'u:sta*, del -l m ed *pre'su:šu*, Red *tre'bu:xa* (k Ied *t'rbux*), *'ju:xa*, *'ju:žna* 'popoldanska malica', *'ju:tro*, **Kapele** *b'ri:s* 'osla', *x'rü:ška*, Red *k'rü:xa*.

Odras za issln. **ǰ/*ǰ-* je *u:*, redko *o:* in *o:* – **Podčetrtek** *'bu:xa*, *'wu:k*, *'wu:na*, *'ku:k* in *'so:za*, **Plavič** *'bo:xa* in *'su:nce*, **Dekmanca** *'bu:xa*, *'pu:š*, *'wu:k*, 1ed *'tu:češ* in *'wo:na*, *'so:za*, **Srebrnik** *'bu:xa*, *'pu:š*, *'wu:k*, 1ed *'tu:češ*, *'su:nce*, **Lenišće** *'bu:xa*, *'pu:š*, *'su:nce*, **Kumrovec** *'bo:xa* ~ *'bu:xa*, *'wu:k*, *'wu:na*, **Pristava** *'so:nce*, *'čo:un* star. in *'bo:xa*, **Risvica** *'so:nce*, *'ko:k*, Imn *'bo:xe*, del -l s *'to:klo* in *'ču:n*, **Rakovec** Imn *'bu:xe*, *'vu:na*, **Bistrica ob Sotli** *'vu:k*, *'ču:n*, *'vu:na*, 1ed *'tu:čem*, **Kunšperk** *'bu:xa*, *'pu:š*, *'su:nce*, 1ed *'tu:čem*, **Orešje** *'pu:š*, *'wu:k*, 2ed *'tu:češ* in *'wo:na*, **Trebče** *'bu:xa*, *'pu:š*, *'wu:k*, *'su:nce*, 2ed *'tu:češ* in *'wo:na*, **Bizeljsko** *'vu:k*, 1ed *'du:bam*, Imn *'pu:xj*, **Kraljevec na Sutli** *'bu:xa*, *'su:nce*, *'ču:n*, **Gornji Čemehovec** prid *ž* *'du:ga*, **Dubravica** *'bu:xa*, *'su:nce*, *'ču:n*, 1ed *'ku:nem*, 2ed *'tu:češ*, *'vu:na* in *'so:za*, **Pologi** *'bu:xa*, Imn *'bu:xe*, *'vu:na*, Imn *'pu:xi*, **Kapele** *'žu:na*, prid m *'du:žn*, *'gu:t* = golt 'grlo', *'vu:na*, prid *ž* *'du:ga*.

Odras za issln. **ǰ/*ǰ-* je *a(:)r* in *r(:)* – **Podčetrtek** *'bä:rv*, *'pärst*, **Plavič** *'grlo*, *'kǰf*, *'prst*, **Pristava** *'grlo*, *'kǰf*, *'prst*, *'žä:rt* (Red *'žä:rđi*), **Risvica** *'gä:rlo*, *'kǰf*, *'pärst*, **Rakovec** *'gr:lo*, *'kǰf*, *'prst*, **Bistrica ob Sotli** *s'märt*, *'čärf*, *o'bärf*, **Orešje** *'pa:rsē*, **Trebče** *'sä:rna*, **Bizeljsko** *'pärsē*, *'čärf*, **Kraljevec na Sutli** *'kǰf*, *'prst*, **Gornji Čemehovec** *'gr:lo*, *'kǰf*, *'prst*, **Dubravica** *'grlo*, *'kǰf*, *'prse*, *'prst*, **Pologi** *'brf*, *'gr:lo*, *'kǰf*, *'prst*, **Kapele** *s'tä:rn* 'rž', *'čmä:rl*, *'žä:rmle* = žrmlje 'mlin'.

4.1.2 Odrasi naglašanih zložnikov znotraj izhodiščno kratkega vokalizma v zadnjih ali edinih zlogih

Vsi obravnavani govori izkazujejo mlajšo interno podaljšavo issln. kratkih naglašanih zložnikov v zadnjem ali edinem besednem zlogu; izjeme od tega so redke in kažejo na to, da je podaljšanje še v teku.

Odras za issln. **-ä* je *a:* in *ä:*, redko *a* – **Podčetrtek** *b'ä:r:t*, prid m *zd'ra:u*, **Plavič** prid m *zd'raf*, **Dekmanca** *b'ä:r:t* in *p'rä:k*, *'gä:t*, prid m *zd'rä:f*, **Srebrnik**

'gâ:t, b'râ:t ~ b'rât in m'râ:s, p'râ:k, **Kumrovec** b'ra:t, m'ra:s, p'ra:k, **Pristava** prid m zd'ra:f, **Risvica** ob'ra:s, 'ta:m, prid m zd'ra:f, **Rakovec** b'ra:t, prid m zd'ra:f, **Bistrica ob Sotli** b'ra:t, 'ga:t, g'ra:x, **Kunšperk** b'râ:t, m'râ:s, p'râ:k, 'gâ:t, **Orešje** m'râ:s, p'râ:k, 'gâ:t, **Trebče** b'ra:t, p'ra:k, 'ga:t, **Bizeljsko** b'ra:t, 'ga:t, 'na:s, **Kraljevec na Sutli** b'ra:t, prid m zd'raf, **Gornji Čemehovec** b'ra:t, **Dubravica** b'râ:t, prid m zd'râ:f, **Pologi** b'ra:t, prid m z'draf, **Kapele** g'ra:x, prid m zd'ra:f in 'gâ:t, 'lâ:s = laz, s'vâ:t.

Odrzi za issln. *-û – **Podčetrtek** f'kü:p, k'rü:x ~ k'ru:x, **Plavič** k'ræx, **Dekmanca** k'rü:x, 'kü:p, **Srebrnik** k'rö:x, 'kü:p ~ 'kö:p, f'kü:p ~ f'kö:p, **Kumrovec** k'rö:x, s'kö:p, **Pristava** k'ru:x, **Risvica** k'ru:x, s'ku:p, **Rakovec** k'rux, **Bistrica ob Sotli** k'rö:x, 'kö:p, 'jô:k = jug 'južni veter', **Kunšperk** k'rö:x, f'kö:p, **Orešje** f'kä:p, k'rü:x, p'lâ:k, **Trebče** k'rö:x, s'kö:p, **Bizeljsko** 'kɛ:p, 'tɛ:, f'kɛ:p, **Kraljevec na Sutli** 'tɛ:, **Dubravica** 'ke:p, p'lɛ:k = plug, 'lɛ:k 'čebula', f'kɛp, k'ru:x in 've:nax 'zunaj', **Pologi** s'kup, **Kapele** 'kä:p = kup, k'rä:x.

Odrz za issln. *-ô je najpogostejše ɔ: – **Podčetrtek** 'kɔ:j = konj, st'rɔ:p, 'nɔ:š, g'rɔ:p, **Plavič** 'kɔ:j in 'no:š, **Škrnik** st'rɔ:p, **Dekmanca** st'rɔ:p, 'kɔ:j, k'nɔ:f, 'nɔ:š, g'rɔ:p, **Srebrnik** st'rɔ:p, 'kɔ:j, k'nɔ:f, 'nɔ:š, **Kumrovec** st'rɔ:p, 'kɔ:j, **Pristava** 'kɔ:j in 'no:š, **Risvica** 'nɔ:š, s'tɔ:l 'miza', **Rakovec** 'kɔ:j, 'nɔ:š, **Bistrica ob Sotli** st'rɔ:p, 'kɔ:j, 'nɔ:š, **Kunšperk** st'rɔ:p, 'nɔ:š, g'rɔ:p, **Orešje** 'kɔ:j, st'rɔ:p, **Trebče** st'rɔ:p, k'nɔ:f, 'nɔ:š, g'rɔ:p, **Bizeljsko** 'pɔ:t, 'kɔ:j, k'rɔ:p, **Kraljevec na Sutli** 'kɔ:j, 'nɔ:š, **Gornji Čemehovec** 'kɔ:j, **Dubravica** 'kɔ:j, st'rɔ:p, 'nɔ:š, 'pɔ:t, **Pologi** 'kɔ:j, 'nɔ:š, **Kapele** g'rɔ:p, st'rɔ:p, 'kɔ:j.

Odrzi za issln. *-i – **Podčetrtek** 'ni:č, prid m 'si:t, f'ti:č, **Plavič** 'nɛ:č, f'ti:č, kɔ'pi:č (Imn kɔ'pi:či), **Dekmanca** 'ni:t ~ 'nü:t, f'ti:č ~ f'tü:č, prid m 'sü:t, **Srebrnik** 'nɔ:t, 'nô:č, f'tö:č, prid m 'sö:t, **Kumrovec** 'nô:č, 'ni:t, prid m 'si:t, **Pristava** 'ni:š, kɔ'pi:č, **Risvica** 'nɛ:č, f'ti:č, **Rakovec** f'ti:č, **Bistrica ob Sotli** 'nô:t, f'tö:č, 'rö:t, 'mös:š (m), **Kunšperk** 'nô:t, 'nô:č, f'ti:č, prid m 'sö:t, **Orešje** 'näč, 'ni:t, prid m 'si:t, **Trebče** 'nô:t, 'nô:č, p'tö:č, 'mös:š, prid m 'sö:t, **Bizeljsko** 'mɛ:š, 'nɛ:č, prid m 'sɛ:t, **Kraljevec na Sutli** kɔ'pi:č (Imn kɔ'pi:či), me'ti:l = metilj 'metulj', **Gornji Čemehovec** 'nɛ:č, **Dubravica** 'nɛ:t (in Red 'ni:tj), 'nɛ:č, f'tɛ:č, 'mɛ:š, 'rɛ:t, **Pologi** 'ni:š, **Kapele** 'mä:š, 'sä:r.

Odrzi za issln. *-ě – **Dekmanca** x'rä:n, **Bistrica ob Sotli** 'sö:m = sèm, **Bizeljsko** 'sɛ:m, **Kraljevec na Sutli** 'se:m, **Dubravica** drvo'cä:p 'tnalo', **Kapele** x'rä:n, nam. m'lâ:t = mlet in 'sɛ:m = sèm.

Odrz za issln. *-ê je širok ejevski glas (ožine le po podaljšavi oz. po analogiji na stranske sklone) – **Podčetrtek** pɔg're:p, **Dekmanca** k'mɛ:t, pug're:p, **Srebrnik** k'mä:t, **Bistrica ob Sotli** 1ed: ž'rä:m, otp'rä:m, **Trebče** k'mä:t, pug're:p, **Bizeljsko** 1ed ž're:m, 'ne:st, **Kapele** k'mä:t, prid m m'län 'mleti', 1ed ž'rä:m.

Odrzi za issln. *-ê – **Podčetrtek** 'zɛ:t, **Plavič** 'zɛ:t, **Pristava** 'zɛ:t, **Risvica** 'zɛ:t, **Bistrica ob Sotli** 'zä:t = zet, 'vâ:č, **Bizeljsko** 'zä:t, **Dubravica** 'zä:t, **Pologi** 'zɛ:t, **Kapele** 'zä:t = zet, 'vâ:č, nam. 'žä:t 'žeti'.

Odraz za issln. *-ə je najpogostejše širok ejevski glas *ä*: – **Podčetrtek** 'di:š, 'pi:s, 'ni:s = dnes 'danes', **Plavič** 'dä:š, 'pä:s, 'nä:s, **Škrnik** 'dä:š, 'pä:s, **Dekmanca** 'dä:š, 'pä:s, **Srebrnik** 'dä:š, 'pä:s, **Lenišče** 'dē:š, 'pē:s, **Kumrovec** 'dä:š, 'pä:s, **Pristava** 'de:š, 'pē:s, 'nē:s, **Risvica** 'de:š, 'ne:s, 'pä:s, **Rakovec** 'dä:š, 'pē:s, 'nē:s, **Bistrica ob Sotli** 'dä:š, 'pä:s, 'vä:s, 'nä:s, **Kunšperk** 'dä:š, 'pä:s, **Orešje** 'dä:š, 'pä:s, **Trebče** 'dä:š, 'pä:s, **Bizeljsko** 'pä:s, **Kraljevec na Sutli** 'pē:s, **Gornji Čemehovec** 'dä:š, 'nä:s, **Dubravica** 'dä:š, 'pä:s, **Pologi** 'pē:s, 'dē:š, **Kapele** 'dä:š, 'pä:s, 'vä:s.

Odraz za issln. *-ĭ je *u(:)* – **Podčetrtek** 'pu:x, prid m 'pu:n, **Dekmanca** 'pu:x, prid m 'pu:n, **Srebrnik** 'pu:x, prid m 'pu:n, **Kumrovec** prid m 'pu:n, **Kunšperk** 'pu:x, prid m 'pu:n, **Orešje** 'pu:x, **Trebče** 'pu:x, prid m 'pu:n, **Bizeljsko** 'pu:x, prid m: 'pu:n, 'du:k, **Pologi** 'pu:x, **Kapele** 'pu:x, prid m: 'pun, 'duk.

4.1.3 Odrazi vokalov po naglasnih umikih

Odraz umično naglaščenega *o* je *o*: in redkeje *o*ʔ, tudi *o*: – **Podčetrtek** 'kɔ:za, 'wɔ:da, 'kɔ:tl̩, 'pɔ:tɔk, **Plavič** 'nɔ:ga, 'kɔ:nec 'nit̩, 'ɔ:kno, 'ɔ:sa, 'pɔ:tɔk, 'kɔ:sec in redkeje 'vɔ:da, 'tɔ:rk, 'kɔ:sa (Oed s 'kɔ:soj), **Škrnik** 'kɔ:sa, 'kɔ:za, **Dekmanca** 'kɔ:sa, 'kɔ:za, Red 'kɔ:ša, 'kɔ:tlo, 'ɔ:knu, **Srebrnik** 'kɔ:sa, 'nɔ:ga, **Lenišče** 'kɔ:sa, 'nɔ:ga ~ 'nɔ:uga, **Kumrovec** 'kɔ:sa, 'kɔ:za, 'nɔ:ga in prid ž 'bu:sa, **Pristava** 'nɔ:ga, 'kɔ:nec 'nit̩, 'ɔ:kno, 'ɔ:sa, 'kɔ:sec, Oed s 'kɔ:soj in redkeje 'kɔ:sa, 'vɔ:da, 'tɔ:rk, 'pɔ:tɔk, **Risvica** 'kɔ:tɔl̩, 'ɔ:sa, Oed s 'kɔ:soj in 'to:rk, 'no:ga, **Rakovec** 'ko:sa, 'o:sa, 'ko:za, 'o:fca, 'no:ga, 'vo:da, 'to:rk, 'ko:nec 'nit̩ in redko 'ɔ:kno, 'pɔ:tɔk, Red 'kɔ:tla, Imn 'kɔ:še, **Bistrica ob Sotli** 'ɔ:kno, 'ɔ:rex, 'kɔ:tlo, prid ž še'ɔ:ka, **Kunšperk** 'kɔ:sa, 'kɔ:za, 'nɔ:ga, Med v g'ɔ:pɔ, **Orešje** 'kɔ:sa, 'kɔ:za, 'nɔ:ga, **Trebče** 'kɔ:sa, 'kɔ:za, 'nɔ:ga, **Bizeljsko** 'kɔ:tlo, 'kɔ:za, 'ɔ:sa, **Kraljevec na Sutli** 'nɔ:ga, 'ɔ:sa, 'vɔ:da, 'kɔ:ša = košnja, Imn (dɔ'vɔ:ne) 'kɔ:se, 'pɔ:tɔk, **Gornji Čemehovec** 'to:rek, 'ko:nec 'nit̩, 'o:sa, 'to:rek in redkeje 'ɔ:kno, Oed s 'kɔ:soj, **Dubravica** 'kɔ:sa, 'kɔ:za, 'nɔ:ga, 'vɔ:da (Red 'vɔ:de), 'gɔ:ra, 'ɔ:kno, 'ɔ:sa, 'ɔ:fca, 'pɔ:tɔk, 'kɔ:tɔ, Imn k'nɔ:fj 'gumb', **Pologi** 'kɔ:sa, 'nɔ:ga, 'ɔ:sa, 'ɔ:su = osel, 'pɔ:tɔk, 'bɔ:žič, 'dɔ:uec = vdovec, 'kɔ:šna in redkeje 'ɔ:fca, 'kɔ:za, **Kapele** 'ɔ:rix, 'ɔ:kno, 'ɔ:uca.

Odraz umično naglaščenega *e* je *ä*: oz. *e*: ter *e*ʔ, redko diftong – **Podčetrtek** 'tɛ:ta, 'čɛ:tlo in 'si:stra, 'si:dl̩, **Plavič** 'mɛ:kla, 'sɛ:tlo, (vu:lko) 'bɛ:dro in 'sɛ:stra, 'sɛ:dl̩, 'čɛ:tlo, 'čɛ:bɔ, 3ed 'tɛ:če, **Škrnik** 'tä:ta, del -l ž s'pä:kla in 'sɛ:stra, **Dekmanca** 'sä:stra, del -l ž: 'nä:sla, 'rä:kla, **Srebrnik** 'sä:stra, del -l ž: 'nä:sla, 'rä:kla, **Lenišče** 'tɛ:ta, 'mɛ:kla in 'sɛ:stra, **Kumrovec** 'sä:stra, 'žä:na, del -l ž: 'nä:sla, 'rä:kla, 'tɛ:ta, **Pristava** 'sɛ:stra, 'ze:mlja, 'tɛ:ta, 'čɛ:tlo, 'sɛ:tlo in 'bɛ:dro in 'mɛ:kla, **Risvica** 'žɛ:na, 'mɛ:kla, 'ze:mlja, 'bɛ:dro, del -l mn 're:kli, **Rakovec** 'sɛ:stra, 'ze:mla, 'mɛ:kla, 'sɛ:tlo in 'bɛ:dra (ž), **Bistrica ob Sotli** 'dä:blo, 'bä:dra (ž), del -l ž ed s'pä:kla, **Kunšperk** 'sä:stra ~ 'sä:stra, 'žä:na, 'tä:ta, **Orešje** 'sä:stra ~ 'sä:stra, 'žä:na ~ 'žä:na, 'tä:ta, **Trebče** 'sä:stra, 'tä:ta, 'mä:tla, **Bizeljsko** 1ed 'ne:sem in del -l ž ed s'pä:kla, **Kraljevec na Sutli** 'sɛ:stra, 'mɛ:kla, 'sɛ:tlo, 'bɛ:dro star. ('bɛ:dro mlaj.), 'ze:mla, 3ed

'te:če in 'čä:to (Med na 'čä:tu), 'jä:na = ena, del -l ž na'tä:kla, **Gornji Čemehovec** 'ze:mła, 'me:kla, 'be:dro, **Dubravica** 'bä:dra, 'sä:stra, 'mä:kla, prid m 'dä:bou (k prid ž de'be:ta), 3ed 'tä:pe, del -l ž: s'pä:kla, 'rä:kla in 'tē:ta, 'sē:dlo, **Pologi** 'se:stra, 'me:kla, 'se:to, 'be:dro in 'sē:dlo in 'de:blō, **Kapele** o'mä:to, 'čä:to, 1ed 'nä:sem.

Odrizi za umično naglašeni **e* so enaki odrazom za umično naglašeni *e* – **Podčetrtek** 'je:zik, 'pi:ta, **Plavič** 'je:zik, 'pē:ta, **Dekmanca** 'pä:ta, **Pristava** 'je:zik, 'je:čmen, 'pē:ta, **Risvica** 'je:zik, 'pe:ta, **Rakovec** 'je:zik, 'pe:ta, **Bistrica ob Sotli** 'jä:čmen, 'jä:žek, 'žrä:lo, g'rä:da, 'pä:ta, 'mä:xka, 'tä:ška, **Orešje** 'jä:zik, **Bizeljsko** g're:da, prid ž 'me:xka, **Kraljevec na Sutli** 'je:zik, 'je:čmen, 'pe:ta, prid ž 'mē:xka, **Gornji Čemehovec** 'je:zik, 'pe:ta, **Dubravica** 'jä:zik, 'pä:ta, ras'pä:to, **Pologi** 'je:zik, 'pe:ta, **Kapele** 'jä:čmen, 'jä:zik, 'žrä:lo, g'rä:da, 'pä:ta, prid ž: 'mä:xka, 'tä:ška.

Odriz umično naglašene *a* je *ä*: oz. *e*: in *ē*: ter redko diftong – **Podčetrtek** 'mi:gla, 'di:ška, Red 'di:ža, **Plavič** 'me:gla, 'pē:kļ, Red 'de:ža in 'de:ska, **Škrnik** 'mä:gla, **Dekmanca** 'mä:gla, 'dä:ška, s'tä:za, s'tä:bər, Red 'dä:ža, **Srebrnik** 'mä:gla, 'dä:ška, s'tä:za, s'tä:bər, Red 'dä:ža, **Lenišče** 'me:gla, **Kumrovec** 'mä:gla, Red 'dä:ža, **Pristava** 'me:gla, š'ke:daj, Red 'de:ža in 'pē:kel in 'de:ska, **Risvica** 'me:gla, Red 'de:ža, Med 'pe:kli, **Rakovec** 'me:gla in Red 'dä:ža, **Bistrica ob Sotli** 'dä:ška, 'pä:klo, 'čä:ber, **Kunšperk** 'mä:gla, s'tä:ber, **Orešje** 'mä:gla, s'tä:ber, 'tä:ma, Red 'dä:ža in 'de:ska, **Trebče** 'mä:gla, 'dä:ška, s'tä:za, s'tä:ber, **Bizeljsko** 'mä:gla, 'pä:klo, **Gornji Čemehovec** 'me:gla, **Dubravica** 'mä:gla, 'pä:ku, Red 'dä:ža in 'de:ska, **Pologi** 'pe:kō in Red 'de:ža, **Kapele** 'mä:gla, 'pä:ko, 'čä:bər.

Govori izkazujejo umik naglasa z zadnjega kratkega zaprtega zloga – **Podčetrtek** 'ši:rok (prim. prid ž š'i:ro:ka), **Plavič** prid s 'vu:lko, 'tē:dej = tedaj, **Pristava** prid m: 'vi:sok, 'ši:rok, del -l m 'se:dāt 'sedeti', **Bistrica ob Sotli** 'pō:plat, prid m 'bō:gat star., 'cä:pēč = cepič 'cep', **Kraljevec na Sutli** 'ō:bet, **Dubravica** 'ō:bet, 'pō:plāt (prim. Red pop'lā:ta), del -l m 'nä:slāu (prim. del -l ž nas'lā:la), **Pologi** 'ō:bet, **Kapele** prid m: 'šä:rok, 'vä:sok, 1ed 'ō:tprem.

Po umiku novega cirkumfleksa v leksemu *gosenica* (Furlan 2005: 407, op. 3) – **Podčetrtek** 'gō:sanca, **Plavič** 'gō:sanca, **Risvica** 'gō:senca, **Bistrica ob Sotli** 'gō:sanca, **Kraljevec na Sutli** 'gō:sanca, **Dubravica** 'gō:senica, **Kapele** 'gu:sanca.

4.2 Konzonantizem

Odriz za issln. **ń* v vseh položajih in za issln. **ń* < *-*nɨj*/*-*nɨj*- je *j*, redkeje *ň*, izjemoma *ĵ* in *ŋ*, v vzglasju lahko pride do izpada (večinoma izgubljanje nazalne-ega elementa) – **Podčetrtek** 'ji:wa, 'kō:j, Red 'kō:ja, 'u:igŋ, 'črē:šja, 'ko'rē:je, **Plavič** 'i:va, 'kō:j, Red 'kō:ja, s'vi:ja, 'ō:gēj, 'črē:šja, Red 'ō:gja, 'lū:kja, prid ž Ted na 'zō:dju = na zadnjo, 'ko'rē:je, 'zi:daje, R sē'mē:ja = semenja, **Dekmanca** 'kō:j, Red 'kō:ja, 1mn 'žē:jemō 'žeti', **Srebrnik** 'kō:j, **Lenišče** 'kuō:j, Red 'kō:ja, **Kumrovec** 'kō:j, Red 'kō:ja, **Pristava** 'i:va, Rmn 'i:vix, 'kō:j, s'vi:ja, 'ō:gēj, š'ke:daj, 'črē:šja, Red

'o:gja, 'lü:kja, k'o'rě:je, Red s'e'mě:ja, **Risvica** s'v'o:ja:k = svinjak, s'vi:ja, 'o:geń, 'pa:ń 'štor', Tmn č'rě:šje, Red 'o:gja, k'o'rě:je, **Rakovec** 'i:va, 'k'o:j, Red 'k'o:ja, s'vi:ja:k, 'o:gej, g'lě:žēń, 'p'e:ń, č'rě:šja, Red 'o:gja, 'ja:gjet = jagnjed 'vrsta topola', k'o'rě:je, za'li:vaje, **Bistrica ob Sotli** 'ji:va, 'j'e:n, Ded 'jā:mě, glo'ba:ja 'jurček', Red: 'k'o:ja, k'o'sta:ja, č'rě:šja, 'lü:kja, les'ja:ča = lesnjača 'lesnika', k'o'rě:je, ka'mě:je, b'ri:je, **Orešje** 'k'o:j, Red 'k'o:ja, 'pa:ń, **Bizeljsko** 'ji:va, 'k'o:j, s'vi:ja, 'lü:kja, č'rě:šje, k'o'rě:je, 'ka:měje ~ ka'mě:je, **Kraljevec na Sutli** 'ji:va, 'k'o:j, 'k'o:šja, **Gornji Čemehovec** lü'pi:je, 'k'o:j, 'o:gej, g'lě:žēń, č'rě:šja, 'lü:kja, **Dubravica** s'vi:ják, gos'p'o'di:ja, 'k'o:ž, prid m 'k'o:jskj, 'o:gen, 'p'e:ń, č'rě:šja, 'k'o:šja, 'lü:kja, prid m s'p'o:dji, k'o'rě:je, su'ze:je = solzenje, zo'rě:je, 'gā:žēje star. 'stiskanje grozdja z nogami', 'ku'leje = kolenje 'postavljane kolov v vinogradu', pod'bě:raje = podbiranje, M kāmě:ju, **Pologi** 'ni:va, 'k'o:j, k'o'pa:ja = kopanja 'korito za prašiče', 'pa:ń, č'rě:šja, 'k'o:šna, k'o'rě:je, **Kapele** 'ji:va, Oed 'j'e:na = njena, 'k'o:j = konj, 'cū:ja = cunja, s'vi:ják = svinjak, prid m 'zā:dji, č'rě:šja, sever'jāk = severnjak 'severni veter', k'o'rě:je, ka'mě:je, b'ri:je.

Odras za issln. **l* v vseh položajih in za issln. **l* < *-*l**bj*-/*-*l**bj*- je večinoma *l* ali *lj*, tudi *l* oz. *l* (večinoma izgubljanje palatalnega elementa) – **Podčetrtek** 1ed k'lě:plem, p'lü:če, 'zē:mła, mē:la = melja 'moka', s'tā:la = stelja, ne'dē:la, **Plavič** Imn 'lü:dj, m'r'o:vlja, 3ed k'lě:plje, k'lü:čanca = ključanica, k'lü:č, Oed s k'lü:čom, p'lü:če, 'zē:mła, Ted 'zē:młō, 'de:tela, p'on'dē:lek, 'mē:la = melja 'moka', Red 'mē:le, ne'dē:la, **Dekmanca** 'zā:mła, **Kumrovec** 'zā:mła, **Pristava** m'r'avlja, 'ze:młja, 3ed k'lě:płe, p'lū:ča, k'lju:č, Oed s k'lju:čom, 'de:tēla, 'mē:la, 'šu:lek = šuljek 'klada', 'p'o:stelja, ne'dē:lja, **Risvica** m'r'a:ula, k'lū:č, Oed s k'lū:čem, Omn s p'lū:čamj, 'ze:młja, 'de:tēla, 'mē:la, s'tē:la, 'p'o:stēla, ne'dē:la, 'zē:le, **Rakovec** m'r'avla, k'lū:č, p'lū:ča, 'ze:mła, 'p'o:le, 'mē:la, s'tē:la, ne'dē:la, 'zē:le, **Bistrica ob Sotli** k'lü:ka, 'pu:jstla, 'zō:lek = zoljek 'čmrlj', 'vu:la, s'tē:la, 'de:tēla, 'zē:le, **Orešje** 'zē:le, **Trebče** 'zē:le, **Bizeljsko** p'lū:če, 'ze:mła, Ted 'pu:jstelo, 'u:le, 'vu:la, 'pu:le, 'zē:le, **Kraljevec na Sutli** Imn lid'jē, p'lū:če, 'ze:mła, p'on'dē:lek, 'mē:la, ne'dē:la, 'zē:le, **Gornji Čemehovec** m'r'avla, p'lū:ča, 'ze:mła, 'p'o:le, p'on'dē:lek, s'tē:la, ne'dē:la, **Dubravica** Imn 'lü:dj, m'r'a:ula, k'lü:č, p'lü:če, 'pu:le, Red 'vō:le, 'mē:la, nā'dē:la, Tmn (tri:) k'rā:le, 'zē:le, **Pologi** p'lū:ča, 'p'o:le, 'mē:la, 'o:gaj = ogalj, s'tē:wa = stelja, ne'dē:la, 'zē:le, **Kapele** k'lü:č, m'r'a:ula, 'mē:la, ne'dē:la, 'pu:le, 'zē:le, Red ve'sā:la = veselja.

Po asimilaciji nastanejo naslednji glasovi:

- *š* < *šć – **Podčetrtek** na 'ti:še, **Plavič** k'o'si:ca 'kost, peška', na 'tē:še, **Dekmanca** pe'si:ca, **Pristava** k'o'si:ca, na 'tē:še, 3ed z'lū:ši, **Risvica** k'o'si:ca, na 'te:še, **Rakovec** na 'ta:še, **Bistrica ob Sotli** p'lā:jš = plašč, 'pi:šela = piščela 'piščal', ne 'tā:še = na tešče, 'lü:šte = luščiti 'ružiti', **Orešje** na 'tā:še, **Bizeljsko** 1ed 'ji:šem, k'lě:še, 'ku:šar, **Kraljevec na Sutli** na 'tā:še, **Dubravica** na 'tā:še, k'lě:še, k'o'si:še 'del kose', 'šā:ne = ščene, **Pologi** na 'tā:še, k'o'si:ca, 'ku:šar,

Kapele *k'le:še*, *'ku:šar* = kuščar, *ko'ši:ca* = koščica 'gleženj, peška'.

- **š < *xč** – **Plavič** *'ni:šer*, **Pristava** *'ni:šer*, **Rakovec** *'ni:še*, **Bistrica ob Sotli** *'nō:šer*, **Bizeljsko** *'nē:še*, **Gornji Čemehovec** *'ni:še*, **Dubravica** *'ni:še*, **Kapele** *'nē:še* 'nihče'.
- **f < *v** (pred nezvenečimi nezvočniki ter v izglasju) – **Podčetrtek** Mmn *f'pərsax*, *f'kü:p*, *'o:fca* ~ *'o:uca*, Rmn: *č're:f*, *'zə:bəf*, **Plavič** Med: *f'pə'tu:ki*, *f'g'e:zdē*, prid m *zd'rā:f*, *k'rəf*, Rmn: *'gə:bruf* = gabrov, *'si:nəf*, *'pə:səf*, *'mē:secəf*, **Dekmanca** Ted *f's'rē:du* *p'r'i:dem* *f'šu:lō*, prid m *zd'rā:f*, **Srebrnik** *f'kü:p* ~ *f'kō:p*, **Pristava** Med: *f'g'e:zdu*, *f'pə'tə:ku*, *k'rə:f* (Red *k'rə:wa*), prid m: *'zi:f*, *zd'rā:f*, Rmn: *b'rā:tuf*, *'ga:bruf*, *'si:nuf*, *'o:knəf*, *'pə:suf*, *'mē:secəf*, *'zə:bəf*, **Risvica** *də'mə:f*, prid m *zd'rā:f*, Rmn *'si:nəf*, **Rakovec** Ted (*g're:*) *f'čə:rko*, *'o:fca*, *k'rəf*, prid m *zd'rā:f*, Rmn: *k'ə'lē:nuf*, *'pə:səf*, *'mē:secəf*, **Bistrica ob Sotli** *f'čē:rej*, prid ž mn *f'p'rē:žne* (*'sä:jnke*), *pos'tərəf*, Rmn: *s'ta:ršəf*, *'pä:sof* 'pes', **Kunšperk** *f'kō:p*, **Orešje** Med: *f'xi:šē*, *f'pē:tek*, *f'kā:p*, **Bizeljsko** *'f'sa:kdan*, *f'pu:dne*, *'o:fca*, *p'rā:f*, **Kraljevec na Sutli** Imn *t'r'gə:fci*, prid m *zd'rā:f*, Rmn: *b'rā:təf*, *'kē:dnəf*, *'p'rəstəf*, *'mē:scəf*, **Gornji Čemehovec** *k'rəf*, Rmn: *'o:knəf*, *k'ə'lē:nəf*, *'mē:scəf*, **Dubravica** Med: *f'pə'tu:kī*, *f'g'e:zdī* = v gnezdu, del -l m *f'zē:u*, *'o:fca*, *cä'di:fka* 'cedilo', *əb'rəf*, prid m: *'zi:f*, *zd'rā:f*, Rmn: *'si:nəf*, *'o:knəf* (~ *'o:kə*), *k'rā:f* (in *k'rō:x* = krov), **Pologi** Med: *f'ku:tu*, *f'xə:sti*, *f'se:*, Rmn *'o:fci*, *ə'b'rəf*, prid m *zd'rā:f*, Rmn: *'si:nəf*, *'kə:juf*, *'pe:suf*, *k'rā:f* (in *k'rə:x* = krov, Med na *k'rə:xu*), **Kapele** Med *f'ku:tix*, *f'kā:p* = vkup 'skupaj', *f'čä:rej*, Rmn: *'mi:šəf*, *b'rā:təf*, prid m *p'lā:f* 'moder'.
- **ft < *pt** – **Podčetrtek** *f'ti:č*, **Plavič** *f'ti:č*, Imn *f'ti:či*, **Dekmanca** *f'ti:č* ~ *f'tü:č*, **Srebrnik** *f'tö:č*, *f'ti:č*, **Pristava** *f'ti:ca*, Imn *f'ti:ce*, **Risvica** *f'ti:ca*, **Rakovec** *f'ti:č*, Imn *f'ti:ce*, **Bistrica ob Sotli** Imn *f'ti:čē*, **Kunšperk** *f'ti:č*, **Bizeljsko** *f'ti:č*, **Gornji Čemehovec** Imn *f'ti:ce*, **Dubravica** *f'te:č*, Red *f'ti:ča*, *f'ti:ca*, **Pologi** *f'ti:ca* (: **Trebče** *p'tö:č*, **Kapele** *p'ti:č*).
- **ft < *xt** – **Podčetrtek** *'nu:ft*, **Plavič** *'nu:ft*, Imn *'nə:fti*, **Škrnik** *'nu:ft*, **Dekmanca** *'nu:ft*, **Razdrto Tuheljsko** *'nə:ft*, **Kumrovec** *'nu:ft*, **Pristava** *'nə:ft*, Imn *'nə:fti*, Tmn *'nə:fte*, **Rakovec** *'nə:ft*, **Bistrica ob Sotli** *nu:ft*, **Kunšperk** *'nu:ft*, **Bizeljsko** *'nu:ft*, **Gornji Čemehovec** *'nə:ft*, **Dubravica** *'nu:ft*, **Pologi** *'nu:ft*, **Kapele** *f'tē:ti* = hteti, vendar *'nə:xt*.

V leksemu *teden* (skoraj) vsi kraji izpričujejo prehod **č* > *k* – **Podčetrtek** *'kē:dn*, **Plavič** *'kē:dn*, **Dekmanca** *'kē:dn*, **Pristava** *'kē:den*, **Risvica** *'kē:den*, **Rakovec** *'kē:den*, **Bistrica ob Sotli** *'kē:dn*, **Kunšperk** *'kē:dn*, **Orešje** *'kē:dn*, **Trebče** *'kē:dn*, **Bizeljsko** *'kē:dn*, **Kraljevec na Sutli** *'kē:den*, **Dubravica** *'k'ē:den*, **Kapele** *'kē:dn* (: **Pologi** *'tē:den*).

Po diferenciaciji nastanejo naslednji glasovi:

- **kn < *tn** – **Bistrica ob Sotli** *k'na:lo*, **Bizeljsko** *k'na:lo* ~ *k'na:la*, **Kapele** *k'nā:la* = tnala.
- **km < *tm** – **Pristava**, **Rakovec**, **Gornji Čemehovec** *k'mi:ca* = tmica 'tema'.

- *kl* < **tl* – **Podčetrtek** na *k'lɛ:*, **Plavič** 'mɛ:kla, na *k'lɛ:x*, 'pɔ:klɛ, **Lenišče** 'mɛ:kla, **Pristava** 'mɛ:kla, s'vɛ:klo, na *k'lɛ:x*, 'pɔ:klɛ, k'la:člɪ, 3ed svɛ:k'li:, **Risvica** 'mɛ:kla, 'pɔ:kle, **Rakovec** 'mɛ:kla, na *k'lɛ:x*, **Bistrica ob Sotli** Imn *k'la:* (Rmn *k'lɛ:x*), Med *pər* 'Sɔ:kɛ, t'ri:kɫɔ = triteljc 'vprežna vaga', **Orešje** *k'la:*, T na *k'lɛ:*, M na *k'lɛ:x*, **Trebče** 'mä:tla, **Bizeljsko** 'pɔ:kle, Rmn 'mɛ:kɫ, k'le:, prid mn s'vɛ:klɪ, **Kraljevec na Sutli** 'mɛ:kla, 'pɔ:kle, **Gornji Čemehovec** 'mɛ:kla, M na *k'lɛ:x*, **Dubravica** 'mä:kla, k'lɛ:x, **Pologi** 'mɛ:kla, **Kapele** Red 'mä:kɛ, 'na:klɪx = na tleh, prid mn s'vä:klɪ = svetli, 'pɔ:kle, Med za 'Sɔ:kɫɔj, del -l mn nak'lä:čɫi = natlačili, 'pä:jkɫ = pajtelj 'velnica'.

Po disimilaciji v nekaterih krajih nastanejo naslednji glasovi:

- *xv* < **vv* – **Plavič** Med: *x* 'vu:gli = v voglu, *x* 'vɔ:mpɪ = v vampu, g'rɛ:mo *x* 'vɛ:s 'iti na obisk', **Rakovec** Ted *x* 'wo:dɔ, **Dubravica** Med *x*'wɔ:glɪ = v voglu, **Kapele** *x*'vɛ:čɛr = v večer 'zvečer'.
- *xm* < **um*- < **um*- – **Plavič** del -l ž *x'mi:la*, 3ed *x'mi:ri* = umiri, **Pristava** *x'mi:tɪ*, **Risvica** *x'mi:tɪ*, nam. *x'mi:t*, *x'mə:rli*, **Rakovec** *x'mi:tɪ*, *xm'rɛ:tɪ*, 3ed *x'mrɛ*, del -l m *x'mɪ*, Ted *x* m'la:kɔ, **Gornji Čemehovec** *x'mi:tɪ*, 3ed *x'mərɛ*, **Dubravica** *x'mi:tɪ*, **Pologi** *x'mi:tɪ*, **Kapele** *x'mɛ:s* = vmes, *xm'rɛ:ti*, *x'mi:ti* (: **Podčetrtek** *v'mi:tɛ*, *um'rɛ:tɛ*, **Bistrica ob Sotli** *v'mi:tɛ*, *vm'rɛ:tɛ*, **Bizeljsko** *vm'rɛ:tɪ*, *v'mi:tɪ*).
- *xb* < **ub*- < **ub*- – **Rakovec** *x'bi:tɪ*, **Dubravica** *x'bi:tɪ*, (: **Podčetrtek** *v'bi:tɛ*, **Kapele** *v'bi:tɛ*, **Bistrica ob Sotli** *v'bi:tɛ*, **Bizeljsko** *v'bi:tɪ*).
- *xp* < **up*- < **up*- – **Gornji Čemehovec** vel 2ed *x'pa:li* 'prižgati'.

Izpad *t* (< **d*) po disimilaciji – **Podčetrtek** 'pɔ:plat, **Kraljevec na Sutli** pɔp'lat, **Dubravica** 'pɔ:plāt (Red pɔp'lā:ta), **Pologi** pɔp'lā:t (Mmn pɔp'lā:tax).

Protetični glas *v* nastopa pred odrazi issln. **u*- in **q*-, pred **o*- le pri leksemu *oje* v govoru Plaviča – **Podčetrtek** 'wü:xa, **Plavič** 'vü:xɔ (Red 'vü:xa, Imn 'vü:xä), 'vü:š, 'vü:ste, Mmn 'vü:stax, del -l m 'vü:ču, v'ɟɛ: = oje, **Škrnik** 'wü:xó (Red 'wü:xa, Imn 'wü:xe), Mmn 'wü:stax, **Dekmanca** 'wü:xa, **Dugnjevec** 'wu:xu, **Lenišče** 'wu:xo, **Razdrto Tuheljsko** 'vu:lica = ulica 'gozdna pot', prid m 'vɔ:ski, **Kumrovec** 'wu:xu, prid s 'wɔ:sko, **Pristava** 'vu:xo (Red/Imn 'vu:xa), 'vu:š (Imn 'vu:ši), 'vu:snica, 'vu:jec, 'vu:jna, prid m 'vɔ:zek, **Risvica** 'vu:š (Imn 'vu:ši), prid s 'vɔ:skɔ, **Rakovec** 'vu:xɔ (Red 'vu:xa), 'vu:š (Imn 'vu:šɪ), **Bistrica ob Sotli** 'vö:š, 'vü:xo, 'vü:ste, 'vɔ:glo 'oglje', 'vɔ:žɟɛ = ožji, **Kunšperk** prid m 'wɔ:ski, **Orešje** 'wü:xɔ, 'wü:š, **Trebče** 'wü:xa, **Bizeljsko** 'vü:š, 'vü:ste, 'vɔ:žɟɪ, **Kraljevec na Sutli** 'wuxo (Red 'wuxa. Imn 'wuxe), **Gornji Čemehovec** Imn 'vu:xa, Rmn 'vu:r, prid m 'vɔ:žɟɪ, **Dubravica** 'vü:xɔ (Red 'vü:xa, Imn 'vü:xä), 'vü:š (Imn 'vü:šɪ), 'vü:lica, 'vü:snica, 'vü:ste, 'vö:ra, 'v'u:gɫɛn (~ 'u:gɫɛn mlaj.), **Pologi** 'vu:xo (Red/Imn 'vu:xa), 'vu:š (Imn 'vu:ši), 'vu:sɟca, prid m 'vu:ski, **Kapele** 'vü:š, 'vü:xo, 'vü:sta, vi'čɪ:ti = učiti, 'vu:zik = ozek.

5 OPREDELJUJOČE GLASOVNE LASTNOSTI OBRAVNAVANIH GOVOROV

V nadaljevanju so navedeni odrazi issln. zložnikov, relevantnih za narečno uvrstitev, v izbranih krajih. Narejena je primerjava z zgornjesotelskim govorom Pregrada (Lončarić 1985).

	issln.	* $\bar{e}$ / $\bar{e}$ -	* $\bar{e}$	* $\bar{e}$ / $\bar{e}$ -	* $\bar{e}$ -	* $\bar{o}$	* $\bar{o}$ / $\bar{o}$ -	* $\bar{o}$ -	* $\bar{a}$ / $\bar{a}$ -	* $\bar{a}$ / $\bar{a}$ -	* $\bar{l}$ / $\bar{l}$ -
J štaj.	* e_{I1} / $*e_{I1}$ -	* e_{I2}	* $\bar{e}$ / $*\bar{e}$ -	* $\bar{e}$ -	* ou	* $\bar{o}$ / $*\bar{o}$ -	* $\bar{o}$ -	* $\bar{e}$ / $*\bar{e}$ - in * $\bar{a}$ / $*\bar{a}$ -	* $\bar{a}$ / $*\bar{a}$ -	* $\bar{l}$ > * ou	
Plavić	e :	e :	e :	e :	u :	$\bar{o}$:	u :	e :	$\bar{o}$:	u :	
Bistrica ob Sotli	e :	e :	e :	e :	u :	$\bar{o}$:	u :	e :, a :	a :	u :	
Risvica	e :	e :	e :	e :	$\bar{o}$:	$\bar{o}$:	$\bar{o}$:	e :	a :	$\bar{o}$:, u :	
Dubravica	e :, 1e :	e :	e :	e :	u :, $\bar{o}$:	$\bar{o}$:	u / $\bar{o}$:	e :, $\bar{a}$:	$\bar{a}$:	u :	
Kapele	e :	e :	e :	e :	u :, $\bar{o}$:	$\bar{o}$:, u :	u :, $\bar{o}$:	$\bar{a}$:, e :	$\bar{a}$:, a :	u :	
Pregrada ⁸	ie/e	e	e/e	e	uo	u	$\bar{o}$	ie/e	$\bar{a}$, o/a	u	

Kozjansko-bizeljsko narečje ima kot del jugovzhodnih narečij in južnoštajerske narečne ploskve naslednje lastnosti: (1) issln. * $\bar{e}$ / $\bar{e}$ > JV sln. * e_{I1} / $*ou$ > J štaj. * e_{I1} / $*ou$ > kozjan.-bizelj. * $\bar{e}$ / $\bar{e}$; (2) issln. * $\bar{e}$ > Z in J sln. * $\bar{e}$ > J štaj. * e_{I1} > kozjan.-bizelj. * $\bar{e}$; (3) issln. * $\bar{e}$ > J štaj. * e_{I2} > kozjan.-bizelj. * $\bar{e}$; (4) issln. * $\bar{e}$ / $\bar{e}$ > Z in J sln. * $\bar{e}$ / $\bar{e}$ > J štaj. * $\bar{e}$ / $\bar{e}$ > kozjan.-bizelj. * $\bar{e}$ / $\bar{e}$; (5) issln. * $\bar{e}$ / $\bar{e}$ > JV sln. * $\bar{e}$ / $\bar{e}$ > J štaj. * $\bar{e}$ / $\bar{e}$; (6) issln. * $\bar{e}$ / $\bar{e}$ > JV sln. * $\bar{e}$ / $\bar{e}$ > J sln. * $\bar{e}$ / $\bar{e}$ > J štaj. * $\bar{e}$ / $\bar{e}$; (7) issln. * $\bar{a}$ > bizelj., J srednjesav. * $\bar{a}$, kozjan., S srednjesav., srednještaj. * $\bar{e}$ > bizelj. * $\bar{a}$, kozjan. * $\bar{e}$; (8) * $\bar{a}$ > Z in J sln. * $\bar{a}$ > JZ J štaj. * $\bar{a}$, SV J štaj. * $\bar{e}$ > bizelj. * $\bar{a}$, kozjan. * $\bar{e}$ (Rigler 1963: 44; Šekli 2013: 33–35; 2018: 340–341).

Govori izkazujejo odsotnost vsaj ene od splošnokajkavskih inovacij Z jsl. * $\bar{e}$ = * $\bar{a}$ > kajk. $\bar{e}$ in Z jsl. * $\bar{o}$ = * $\bar{l}$ > kajk. $\bar{o}$. Govori izkazujejo splošnoslovenski inovaciji: (1) naglasni pomik cirkumfleksa na naslednji zlog – **Plavić** *vu'je*: = oje, *ko'p̃e:n*, *ka'ku:š*, Red: *la'si*: (ž), *k̃a'r'vi*, po terciarnem umiku cirkumfleksa *'d̃ä:se*t, *'d̃ä:vet*, **Kumrovec** po terciarnem premiku cirkumfleksa *'d̃ä:se*t, *'d̃ä:vet*, **Pristava** *pe'p̃ä:t*, *ko'p̃e:n*, **Risvica** *ko'ko:š*, *gre'b̃e:n*, *pa'p̃e:u*, *do'ma*, **Rakovec** *ko'ko:š*, Red *k̃r'vi*, Imn *ko's'ti*, **Kraljevec na Sutli** *je'se:n*, Red *k̃r'vi*, Imn: *li'd̃je*, *ko's'ti*, *vi'si*: 'uš', *ko'ko:ši*, **Gornji Čemehovec** *ku'ku:š*, *pe'p̃e:u*, Imn *ko's'ti*, **Dubravica** *ko'ku:š*, *pa'p̃e:u*, Imn *ko's'ti*, Red *ot stre'ni*: = od strani, *to'p̃ä:r*, *pi'r̃ä:n* = puran, *ži'ṽä:t*

8 Pri pretranskribiranju iz hrvaške fonetične transkripcije v novo slovensko nacionalno transkripcijo so bila uporabljena navodila, ki so jih pripravili na Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovje (IHJJ) v Zagrebu v sodelovanju s slovenskimi dialektologi. Tradicionalno hrvaško zapisovanje diftongov brez dolžin je ostalo nespremenjeno. Navidezne razlike v kvaliteti (tj. nevtralni *e*-ji in *o*-ji) samoglasnikov v primerjavi z narečnim gradivom iz slovenske literature so lahko zavajajoči, saj so posledica drugačnega slušnega izhodišča in ne predstavljajo nujno razlike v kvaliteti. Gl. tudi Gostenčnik 2018: 36.

‘perjad’, **Pologi** Imn: *klo'pi:*, *kos'ti:*, *kə'kə:ši*, in (2) umik na prednaglasno dolžino tipa *zvezda* – **Plavić** *m'lə:kə*, **Škrnik** *s'və:ča*, **Pristava** *m'lə:kə*, **Risvica** *g'nə:zdə*, **Rakovec** *s'rə:da*, **Kraljevec na Sutli** *m'lə:ko*, **Gornji Čemehovec** *m'lə:kə*, **Dubravica** *s'və:ča*, **Pologi** *m'lə:ko*.

Obravnavani govori izkazujejo inovaciji južne slovenščine: (1) Zgodnjo podaljšavo tipa *brata* – **Plavić** *k'rax* in Red *k'rü:xa*, **Kumrovec** *k'rö:x* in Red *k'rü:xa*, **Rakovec** *k'rux* in Red *k'ru:xa*, **Dubravica** *k'rux* in Red *k'rü:xa*, *'ne:t* in Red *'ni:tj*, *f'te:č* in Red *f'ti:ča*, *'me:š* in Red *'mi:ša*, po analogiji tudi prevzeto *k'nuf* in Imn *k'no:fj* ‘gumb’, **Pologi** prid m *zd'raf* in prid ž *zd'ra:va* ≠ **Pregrada** *'jagəda*, *'bukva*, *ka'rito*, *'žeti*. To potrjuje tudi enakost odrazov slovenskega dolgega **ē* ter v zahodni in južni slovenščini zgodaj podaljšanega slovenskega kratkega naglašenege **ě*- v nezadnjih zlogih: sln. **ě* = **ě*- > J sln. **ej* (Rigler 1963: 40–42; Šekli 2018: 376) – **Plavić** *b'rə:k*, *ku'lə:nə*, **Pristava** *s'nə:k*, *sm'rə:ka*, **Risvica** *s'nə:k*, *ko'lə:nə*, **Rakovec** *s'nə:k*, *kə'lə:no*, **Kraljevec na Sutli** *s'nə:k*, *kə'lə:nə*, **Gornji Čemehovec** *s'nə:k*, *kə'lə:no*, **Dubravica** *s'nə:k*, *mə:sto* ‘namesto’, **Pologi** *s'rə:da*, *kə'lə:nə* ≠ **Pregrada** *c'viet*, *'mesto*. (2) Vzporedni razvoj issln. stalno dolgega jata in dolgega o.

Obravnavani govori izkazujejo inovacije južnoštajerske narečne ploskve južne slovenščine (Šekli 2013: 35; 2018: 383): (1) issln. **ē* > J štaj. **ei*₂ (**Plavić** *'mɛ:t* in **Bistrica ob Sotli** *'lɛ:t*), (2) issln. **ě*-/**ô*- > Z in J sln. **é*-/**ó*- > južnoštajersko **é*-, **ô*- (**Plavić** *'žɛ:nix*, *'u:sɛn* in **Bistrica ob Sotli** *'s'tɛ:la*, *'vu:la* ≠ **Pregrada** del -l m *'pɛkɛl*, *'vɔla*); (3) sln. **ē*/**ě*-, **ō*/**ô*- > južnoštajersko **ē*, **ō* (**Plavić** *'pɛ:tek*, Red *dɛ'tɛ:ta*, *'zə:p*, *'gə:ba* in **Bistrica ob Sotli** *'pɛ:tek*, *'s'rə:ča*, *'zə:p*, *'gə:ba* ≠ **Pregrada** *gə'vɛdina* in *'mɛʂə*, *'g'lɛdat*, *'guska*) in inovacije štajerskih narečij (prav tam), kot so naglasni umiki na prednaglasno kračino in nadkračino in glasovni sovpad umično naglašanih **e* in **ə* (**Plavić** *'mɛ:kla*, *'mɛ:gla* in **Bistrica ob Sotli** *'dä:blo*, *'čä:ber*).

6 SKLEP

Opredeljujoče glasovne lastnosti, ki povezujejo v tem prispevku predstavljene govore, in jih znotraj štajerske narečne skupine povezujejo v samostojno enoto, tj. kozjansko-bizeljsko narečje, so starejše in mlajše samoglasniške in naglasne značilnosti. Soglasniške lastnosti, ki imajo večji prostorski doseg, se niso izkazale kot opredeljujoče pri narečni klasifikaciji.

Bistvena je zlasti kombinacija vseh predstavljenih naglasnih in glasovnih sprememb. Na osnovi tega in podanih odrazov lahko govore krajev Plavić, Dugnjevce, Kumrovec, Pristava, Risvica, Kraljevec na Sutli, Gornji Čemehovec, Dubravica in Pologi, sinhrono uvrstimo v kozjansko-bizeljsko narečje štajerske narečne skupine, diahrono (po Rigler 1963; Šekli 2013: 35; 2018: 340–341) pa v južnoštajersko narečno ploskev južne slovenščine.

Vzhodna meja kozjansko-bizeljskega narečja na Hrvaškem tako leži na območju vzhodno od Podčetrтка, vzdolž reke Sotle do kraja Pologi, proti jugu se govorijo spodnjesotelski govori s čakavsko osnovo (npr. Marija Gorica). Na vzhodu je narečna meja v smeri od Podčetrтка proti Vinagori, Pavlovcu, Veliki Horvatski⁹ in proti jugu v smeri Jakovlja.

Narečna kompetenca govorcev slovenskih narečnih govorov na Hrvaškem je slaba. Težko je tudi razlikovati med slabo narečno kompetenco (nevtralnost ejevskih in ojevskih glasov, gl. gradivo za Pristavo) in med prehodnim značajem kozjansko-bizeljskega narečja kot takega. Odrazi za naglašeni polglasnik so ajevske ali ejevske barve, razlike so v kvaliteti. Slednje velja tudi za odraze umično naglaščenega *e* in *a*. Nestabilnost vokalnih sistemov je očitna pri sporadičnih pojavitvah diftonških odrazov. Sistemi so najbolj stabilni pri naglasnem mestu in kvantiteti naglašanih vokalov.

9 Govora Pavlovca in Velike Horvatske tako nista del kozjansko-bizeljskega narečja.

7 VPRAŠALNICA

Človeško telo

glava + Red

las + Red, Imn

obraz

uho + Red, Imn

oko + Red

obrv

nos + Re.

usta + Mmn

ustnica

jezik

zob + Red, Imn

grlo

dlan + Red

pest + Red

prst

noht + Red

rama + Imn

pljuča + Mmn

rebro + Imn

srce

popok

trebuh

črevo

na tešče

jetra

noga + Red, Imn

stegno + Imn (bedro oz.

led- bedra ž? + Imn.)

koleno + Imn, Rmn

gleženj

peta

kost + Red, Imn

koža

žila

kri + Red

zdrav

bolan (prid m, ž)

Čas, vremenski pojavi

dan + Red

danes

včera

noč + Red, Imn

teden

mesec

leto + Imn

torek

sreda

četrtek

petek

sobota

nedelja

zima

jesen

veter

led + Red

sneg + Red

sanke

dež + Red

luža

toča

megla

suša

ogenj + Red

ogljje

ognjišče

poleno + Imn

kotel (kotlo?)

sonce

nebo

pekel

nebesa

Hiša in okolica

hiša

streha + Med

opeka (cigla, ciglo)

veža

okno + Imn

tla

vogal, vogel (voglo?)

metla + Oed

miza

žlica

nož

vilice

ključ

kljuka

gospodar

gospodinja

dekla

hlapec

zid

stena

pajek

luč + Red

peč + Red, Imn

postelja

skedenj

slama

trava

seno

les + Red

deska

zemlja

pesek

voz

kolo + Imn

štanga (oje)

sora

zavornica (zavora)

njiva

polje

seme + Imn

pot + Red (spol)

steza

studenec

voda + Red

potok + Red

usahnniti (3ed)

čoln

hrib

visok (prid m)

mesto + Imn

vas + Imn

sejem

cerkev

zvon (ali zvonec, zvonček)

zvoniti (3ed)

maša

pot + Red (spol)

steza

studenec

voda + Red

potok + Red

usahnniti (3ed)

Družina

mati
 dedek
 babica
 žena + Oed
 mož + Red, Imn
 otrok + Imn (verjetno
 leksem dete+ Imn)
 dekle + Imn
 sin + Imn
 hči
 sestra
 teta
 tašča
 tast
 zet
 ženin
 nevesta
 snaha
 poroka
 ime + Red
 živeti (1/2/3ed)

Živali in rastline

pes + Red
 pašji (prid)
 bolha + Red, Imn
 uš + Red, Imn
 krava + Red, Rmn
 mleko
 bik + Red
 tele + Red, Imn
 stelja
 kokoš + Red, Imn
 jajce + Imn
 svinja
 konj + Red
 sedlo
 kobila
 koza + Red, Imn
 ovca
 oven
 volna
 žival + Imn
 perje
 gnezdo + Imn
 modras
 močerad
 gosénica
 krotá (žaba)
 mravlja
 mravljišče
 jež
 veverica
 lešnik
 lan + Red
 detelja
 pšenica
 goba
 gozd
 drevo + Red
 mah
 grmovje
 lipa

Poklici in orodja

zidar
 kovač
 kovati (3ed, del -l m)
 motika
 cepec (mlatič)
 igla
 šivanka

Hrana

kruh + Red
 moka (melja)
 testo
 meso
 korenje
 zelje
 vino
 žejen

Ostalo

volja
 sreča
 luknja
 zelen (prid m, ž)
 prositi (1/2/3ed)

KRAJŠAVE

bizelj. = bizeljsko; **D** = dajalnik; **del** = deležnik; **ed** = ednina; **I** = imenovalnik; **issln.** = izhodiščni splošnoslovenski; **JV** = jugovzhodni; **jsl** = južno slovansko; **kozjan.** = kozjansko; **kozjan.-bizelj.** = kozjansko-bizeljsko; **M** = mestnik; **m** = moški; **mlaj.** = mlajše; **mn** = množina; **nam.** = namenilnik; **nem.** = nemško; **O** = orodnik; **prid** = pridevnik; **prim.** = primerjaj; **R** = roditelj; **s** = srednji; **SLA** = *Slovenski lingvistični atlas*; **sln.** = slovensko; **srednjesav.** = srednjeslovensko; **srednještaj.** = srednještajersko; **star.** = starejše; **štaj.** = štajersko; **T** = tožilnik; **vel** = velelnik; **Z** = zahodni; **ž** = ženski

VIRI IN LITERATURA

- Bezljaj 2005** = *Etimološki slovar slovenskega jezika IV: Š–Ž*, avtorji gesel France Bezljaj – Marko Snoj – Metka Furlan, Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti – Znanstvenoraziskovalni center, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša – Založba ZRC, 2005.
- Brozović – Ivić 1981** = Dalibor Brozović – Pavle Ivić, Ishodišni srpskohrvatski/hrvatskosrpski fonološki sistem, *Fonološki opisi srpskohrvatskih/hrvatskosrpskih, slovenačkih i makedonskih govora obuhvaćenih opšteslovenskim lingvističkim atlasom*, Sarajevo: Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine (1981), 221–226.
- Celinić 2004** = Anita Celinić, Gornjosutlanski konsonantizam, *Rasprave* 30.1 (2004), 23–33.
- Celinić 2006** = Anita Celinić, Iz fonološke problematike gornjosutlanskih govora, v: *Diahronija in sinhronija v dialektoloških raziskavah*, ur. Mihaela Koletnik – Vera Smole, Maribor: Slavistično društvo, 2006, 116–123 (Zora 41).
- Celinić 2011** = Anita Celinić, Gornjosutlanski dialekt kajkavskoga narječja u svjetlu fonologije, *Hrvatski dialektološki zbornik* 17 (2011), 19–60.
- Furlan 2005** = Metka Furlan, Iz primorske leksike, *Annales* 15.2 (2005), 405–410.
- Gostenčnik 2018** = Januška Gostenčnik, *Krajevni govori ob Čabranki in zgornji Kolpi*, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2018.
- Gostenčnik 2022** = Januška Gostenčnik, Fonološki opis govora kraja Bistrica ob Sotli (SLA T345), *Jezikoslovni zapiski* 28.2 (2022), 107–123.
- Gostenčnik 2023** = Januška Gostenčnik, Fonološki opis govora kraja Kapele (SLA T349), *Jezikoslovni zapiski* 29.2 (2023), 267–285.
- Gostenčnik – Kenda-Jež – Kumin Horvat 2022** = Januška Gostenčnik – Karmen Kenda-Jež – Mojca Kumin Horvat, Ogrožena narečja v slovenskem jezikovnem prostoru, *Jezikoslovni zapiski* 28.2 (2022), 75–87.
- Ivić 1963** = Pavle Ivić, O klasifikaciji srpskohrvatskih dijalekata, *Književnost i jezik* 1 (1963), 25–37.
- Ivić 1968** = Pavle Ivić, Procesi rasterećenja vokalskog sistema u kajkavskim govorima, *Zbornik za filologiju i lingvistiku* XI (1968), 57–69.
- Ivšić 1936** = Stjepan Ivšić, Jezik Hrvata kajkavaca, *Ljetopis JAZU* 48, 1936, 47–88.
- Kunej 1981** = Dragomira Kunej, *Bistrica ob Sotli*, 1981 [T345, zapis po vprašalnici za *Slovenski lingvistični atlas*, rokopis; hrani Oddelek za dialektologiju Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU].
- Logar 1954** = Tine Logar, *Podčetrtek*, 1954 [T340, zapis po vprašalnici za *Slovenski lingvistični atlas*, rokopis; hrani Oddelek za dialektologiju Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU].
- Logar 1955** = Tine Logar, Karakteristika štajerskih govorov južno od Konjiške gore in Boča, v: *Pogovori o jeziku in slovstvu: predavanja na zborovanju slovenskih slavistov v Mariboru od 26. junija do 1. julija 1954*, Maribor: Obzorja, 1955, 61–65.
- Logar 1981** = Tine Logar, Izhodiščni splošnoslovenski fonološki sistem, *Fonološki opisi srpskohrvatskih/hrvatskosrpskih, slovenačkih i makedonskih govora obuhvaćenih opšteslovenskim lingvističkim atlasom*, Sarajevo: Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, 1981, 29–33.
- Lončarić 1985** = Mijo Lončarić, Govor pregradskog kraja, *Kaj* 18.2–3 (1985), 43–53.
- Lončarić 1990** = Mijo Lončarić, *Kaj – jučer i danas*, Čakovac: Zrinski, 1990.

- Radetič 2002** = Andreja Radetič, *Kapele*, 2002 [T349, zapis po vprašalnici za *Slovenski lingvistični atlas*, rokopis; hrani Oddelek za dialektologijo Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU].
- Ramovš 1931** = Fran Ramovš, *Dialektološka karta slovenskega jezika*, Ljubljana: Rektorat Univerze kralja Aleksandra I. – J. Blasnika nasl. univerzitetna tiskarna, 1931.
- Ramovš 1935** = Fran Ramovš, *Karta slovenskih narečij v priročni izdaji*, Ljubljana: Akademsko založba, 1935.
- Rigler 1963** = Jakob Rigler, Pregled osnovnih razvojnih etap v slovenskem vokalizmu, *Slavistična revija* 14.1–4 (1963), 25–78.
- Savnik 2012** = Petra Savnik, *Narečne značilnosti bizeljskega govora*, diplomsko delo, Univerza v Mariboru, 2012.
- Snoj 2016** = Marko Snoj, *Slovenski etimološki slovar*, Ljubljana: Založba ZRC, 2016.
- Šekli 2013** = Matej Šekli, Zemljepisnojezikoslovna členitev kajkavščine ter slovensko-kajkavska jezikovna meja, *Slovenski jezik – Slovene linguistic studies* 9 (2013), 3–53.
- Šekli 2018** = Matej Šekli, *Tipologija lingvogeneze slovanskih jezikov*, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2018.
- Toporišič 1961** = Jože Toporišič, Vokalizem moščanskega govora v brežiškem Posavju, *Dolenjski zbornik* 1 (1961), 203–222.
- Zorko 2007** = Zinka Zorko, Glasoslovje v kozjansko-bizeljskem narečju (Lesično, Pišece, Kapele), *Razprave drugega razreda SAZU* 20 (2007), 325–336.

SUMMARY

The Kozjansko–Bizeljsko Dialect along the Sotla River

This article presents newly collected dialect material from the area along the Sotla River in Croatia, for which a genealogical connection with Slovenian is established. The material collected in situ is compared with the local dialects that, on the Slovenian side of the Slovenian–Croatian border, belong to the Kozjansko–Bizeljsko dialect. A comparison is also made with the local dialect of Pregrada, which belongs to the upper Sotla dialect of the Kajkavian dialect group. Based on a combination of the accentual and phonological changes and reflexes presented, the local dialects of Plavič, Dugnjevce, Kumrovec, Pristava, Risvica, Kraljevec na Sutli, Gornji Čemehovec, Dubravica, and Pologi can be synchronically classified under the Kozjansko–Bizeljsko dialect of the Styrian dialect group and diachronically under the south Styrian dialect base of southern Slovenian. The local dialects studied, which politically and administratively belong to Croatia, are hence part of the Slovenian linguistic system and not part of the upper Sotla dialect of western Kajkavian or the Kajkavian dialect group of central south Slavic, “ethnically” labeled as Croatian. The eastern border of the Kozjansko–Bizeljsko dialect in Croatia thus lies east of Podčetrtek, along the Sotla River up to Pologi; lower Sotla local dialects with a Čakavian base are spoken to the south (e.g., in Marija Gorica). In the east, the dialect border runs from Podčetrtek toward Vinagora, Pavlovac, and Velika Horvatska, and, in the south, toward Jakovlje.